

Συμβουλευτική Κατάρτιση σε Επιχειρηματίες του Τουρισμού

Ενημέρωση και προώθηση του Θρησκευτικού, Πολιτιστικού Τουρισμού στην
Κύπρο και την Ελλάδα

Απρίλιος – Ιούλιος 2022

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Περίοδος 2

Περιεχόμενα

1. Ορισμός της υλικής και άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς
2. Παρουσίαση του αποθεματικού του Θρησκευτικού/ πολιτιστικού του συγκεκριμένου προορισμού

1. Ορισμός της υλικής και άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς

Πολιτιστική Κληρονομιά

- Πολιτιστική Κληρονομιά είναι το κληροδότημα από φυσικά αντικείμενα (πολιτιστική ιδιοκτησία-περιουσία) και από άυλα χαρακτηριστικά μιας ομάδας ή κοινωνίας, τα οποία έχουν κληροδοτηθεί από τις παλαιότερες γενιές και διατηρούνται στο παρόν ενώ παράλληλα παραχωρούνται στο μέλλον για να επωφεληθούν οι επόμενες γενιές.
- Ο όρος Πολιτιστική Κληρονομιά περιλαμβάνει τον απτό πολιτισμό (όπως κτίρια, μνημεία, τοπία, βιβλία, έργα τέχνης και τεκμήρια), τον άυλο πολιτισμό (όπως τη λαογραφία, τις παραδόσεις, τη γλώσσα και τη γνώση) και τη «φυσική» κληρονομιά, που περιλαμβάνει σημαντικά πολιτιστικά τοπία και βιοποικιλότητα.

Εργαστήριο 1 (Διάρκεια 15 λεπτά)

Τι σημαίνει για σας η φράση
υλική και άυλη πολιτιστική
κληρονομιά;

Υλική και άυλη πολιτιστική κληρονομιά είναι (απαντήσεις συμμετεχόντων):

1. Αξιοθέατα αρχαιολογικά αλλά και με θρησκευτικά μνημεία – ήθη έθιμα, θρησκεία, γλώσσα
2. Τοποθεσίες – φυσικό περιβάλλον, η ιστορία, λαογραφία.
3. Ότι αγγίζουμε ως αντικείμενο – ότι μπορεί να λεχθεί
4. Προτεραιότητα η άυλη – ζώσα λαϊκή παράδοση – προφορική
5. Οι γνώσεις που περνούν από γενιά σε γενιά
6. Ολόκληρος ο πολιτισμός – λόγος ύπαρξης και της συνέχειας της κοινωνίας μας
7. Ο τρόπος έκφρασης ενός λαού – κουλτούρα/ εκδηλώσεις/ ομάδες/ δεξιότητες
8. Ο άνθρωπος/ τρόπος που ζει και ο τόπος – αλληλεπίδραση για διάσωση/ προώθηση του πολιτισμού
9. Καλλιτεχνικές εκφράσεις, μύθοι, κοινωνικές αντιλήψεις – συνέχεια, η γλώσσα
10. Δύο όψεις του ίδιου νομίσματος
11. Υλική κληρονομιά μνημεία/ αρχιτεκτονική

Εργαστήριο 1 (Διάρκεια 15 λεπτά)

Τι σημαίνει για σας η φράση υλική και άυλη πολιτιστική κληρονομιά;

Υλική και άυλη πολιτιστική κληρονομιά είναι (απαντήσεις συμμετεχόντων):

12. Στοιχεία χειροτεχνίας – καλαμουργική Λειβαδιών – Κεραμική Κόρνου – παραδοσιακά επαγγέλματα και παραδοσιακές συνήθειες (π.χ. ποιμενική)
13. Παραδοσιακές συνταγές – τραχανάς, χαλλούμι, αρκατένα – παραδοσιακά εδέσματα. Τοπολαλιά – γλωσσικό ιδίωμα – οι φωνές (κοκκινοχώρια, Πάφος κλπ)
14. Υλική – αρχαιολογικά ευρήματα
15. Μοναστήρια, μνημεία, φυσικά – άυλη – ήθη/ έθιμα, θρύλοι
16. Σύνολο των συστατικών της κουλτούρας – συμπεριλαμβάνει την νοοτροπία και το ταπεραμέντο - χαρακτηριστικά
17. Σήμα κατατεθέν ενός λαού – τονίζεται η τοπικότητα/ μοναδικότητα
18. Πλούτος και θησαυρός – ανταγωνιστικό πλεονέκτημα – κάτι που σε ξεχωρίζει
19. Η ιστορία μεταφέρεται στο παρόν μέσα από υλική κληρονομιά και θα μεταφερθεί και στο μέλλον
20. Άυλη – οτιδήποτε έχει επιβιώσει προφορικά, Υλική: κειμήλια, αρχαιολογικοί χώροι και γραπτά.

Ορισμός της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς

Η Σύμβαση για τη Διαφύλαξη της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO (2003), ορίζει ως άυλα πολιτιστικά αγαθά τις εκφράσεις, δραστηριότητες, γνώσεις και πληροφορίες, όπως μύθοι, έθιμα, προφορικές παραδόσεις, χοροί, δρώμενα, μουσική, τραγούδια, δεξιότητες ή τεχνικές που αποτελούν μαρτυρίες του παραδοσιακού, λαϊκού και λόγιου πολιτισμού.

Άυλη πολιτιστική κληρονομιά

Η Σύμβαση προχωρά ένα βήμα παραπέρα, αποδίδοντας, μεταξύ άλλων, πρωταρχική σημασία στις κοινότητες φορέων της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς. Έτσι, ως άυλη πολιτιστική κληρονομιά, ορίζονται «οι πρακτικές, αναπαραστάσεις, εκφράσεις, γνώσεις και τεχνικές – καθώς και τα εργαλεία, αντικείμενα, χειροτεχνήματα και οι πολιτιστικοί χώροι που συνδέονται με αυτές και τις οποίες οι κοινότητες, οι ομάδες και, κατά περίπτωση, τα άτομα αναγνωρίζουν ότι αποτελεί μέρος της πολιτιστικής κληρονομιάς τους»

Τα βασικά πεδία στα οποία μπορεί να κατηγοριοποιηθεί η Άυλη Πολιτιστική Κληρονομιά είναι:

- οι προφορικές παραδόσεις και εκφράσεις, συμπεριλαμβανομένης της γλώσσας ως φορέα της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς (παραμύθια, μύθοι και διηγήσεις, αφηγηματικά τραγούδια)
- οι τέχνες του θεάματος, ή ορθότερα οι επιτελεστικές τέχνες (χορός, μουσική, λαϊκό θέατρο)
- οι κοινωνικές πρακτικές, οι τελετουργίες και οι εορταστικές εκδηλώσεις (λαϊκά δρώμενα, έθιμα, έθιμα στον κύκλο του χρόνου, σημαντικοί σταθμοί στη ζωή του ανθρώπου)
- οι γνώσεις και πρακτικές που αφορούν τη φύση και το σύμπαν (παραδοσιακές καλλιέργειες, εθνοβοτανική γνώση, λαϊκές αντιλήψεις για τη μετεωρολογία κ.ά.)
- η τεχνογνωσία που συνδέεται με την παραδοσιακή χειροτεχνία (υφαντική, αγγειοπλαστική, ξυλοναυπηγική κ.ά.)

Εθνικός Κατάλογος Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Κύπρου

<http://www.unesco.org.cy/Programmes-Ethnikos-Katalogos-Aylis-Politistikis-Klironomias-tis-Kyprou,GR-PROGRAMMES-04-02-03,GR>

Κέντρο Κυπριακής Χειροτεχνίας στη Λευκωσία

Το Κέντρο Κυπριακής Χειροτεχνίας αποτελεί χώρο κατασκευής και πώλησης προϊόντων παραδοσιακής λαϊκής τέχνης και χειροτεχνίας. Οι επισκέπτες μπορούν να δουν από κοντά τους τεχνίτες που ασχολούνται με τις παραδοσιακές τέχνες στα εργαστήρια, όπως είναι η κατασκευή κεντημάτων και δαντελών, ταπισερί, υφαντική, καλαθοπλεκτική, ξυλογλυπτική, κεραμική, μεταλλοτεχνία (χάλκινα και ασημένια), δερματοτεχνία και ενδυματολογία

Εργαστήριο 2 (Χρόνος 30 λεπτά)

Ποιο το αποθεματικό της
άυλης πολιτιστικής
κληρονομιάς του
προορισμού;

Αποθεματικό άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς είναι (απαντήσεις συμμετεχόντων):

1. Καρναβάλι Λεμεσού
2. Κεραμική στο Φοινή
3. Κατακλυσμός Λεμεσού – Πάμπορος
4. Η Γιορτή του Κρασιού – προβολή εδεσμάτων, χορών και άλλων δρώμενων – η αναπαράσταση με τα πατητήρια
5. Τοπικά φεστιβάλ των χωριών που προβάλλουν την πολιτιστικής κληρονομιάς
6. Κάτω Πολεμίδα – παλουζές από τεράτσια
7. Αγιογραφία – νεροπούληδες της Χώρας – Πετροπούλιδες
8. Παρασκευή Χαλιτζιού – σκληρό τυρί.
9. Μεσογειακή γαστρονομία – Κυπριακή γαστρονομία
10. Το έθιμο με 7 επιτάφιους στην εντός των Τοιχών Λευκωσίας

Εργαστήριο 2 (Χρόνος 30 λεπτά)

Ποιο το αποθεματικό της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς του προορισμού;

Αποθεματικό άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς είναι (απαντήσεις συμμετεχόντων):

11. Η ιστορία του Αγίου Τριφυλλίου Λήδρας. Ενδεχομένως να υπήρχε προφορική παράδοση από γενιά σε γενιά για το μαρτύριο του – τα πανηγύρια – τα κάλαντα – του Λαζάρου – Ιστορίες με τη Ρήγαινα - Λαζανιάς
12. Το γυναικοπάζαρο
13. Τα τσιαττιστά
14. Μέσα από τα δρώμενα των τοπικών/ θεματικών Μουσείων
15. Παναγία Χρυσοσπηλιώτισσας – δέσιμο της εκκλησίας – Λυθροδόντας – παραδοσιακό ζώσιμο της εκκλησίας – αναβίωση εθίμου
16. Παναγία του Κύκκου – μεταφορά της εικόνας της Παναγίας στο Θρονή
17. Παραδοσιακές προσευχές σε περιόδους μεγάλης ανομβρίας
18. Καλαμοπλεκτική – Λειβαδιών - Παραδοσιακά εδέσματα από σταφύλια
19. Δαντέλες, αρτοποιήματα, τυροκομικά, λοκούμη Αθένου – Πανήγυρη αγ. Φωκά 22/9.

Εργαστήριο 2 (Χρόνος 30 λεπτά)

Ποιο το αποθεματικό της
άυλης πολιτιστικής
κληρονομιάς του
προορισμού;

Αποθεματικό άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς είναι (απαντήσεις συμμετεχόντων):

19. Κατακλυσμός Λάρνακας, Λευκαρήτικα κεντήματα – Δήμος Λάρνακας – Κέντρο Λαϊκής Δημιουργικότητας
20. Καλαμουρική – ψαθαριά
21. Λευκαρίτικο κέντημα – Πιπρωτή - Αθηνίτικη δαντέλα
22. Λευκαρίτικος ταβάς
23. Φεστιβάλ – τοπικά – σημεία έλξης
24. Μακαρονάκια - σκλινίτζια
25. Κατακλυσμός – τσιαττιστά
26. Πανηγύρια (Αγ. Φωκάς Αθένου, Αγ. Λαζάρου με δρώμενα)
27. Τόνενες καρέκλες
28. Τριφουρένια κοσμήματα
29. Γεύσεις και μυρωδιές – τοπικές ιδιαιτερότητες
30. Οφτόν κλέφτικο
31. Λουκούμια
32. Γλυκά του κουταλιού

2. Παρουσίαση του αποθεματικού του Θρησκευτικού/ πολιτιστικού προορισμού

Σύντομη αναδρομή στην ιστορία της Κύπρου

10,000 Χρόνια Ιστορίας και Πολιτισμού

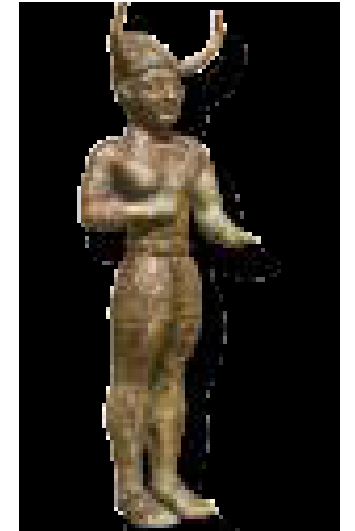
Η πολιτιστική κληρονομιά αποτελεί τον σημαντικότερο ζωντανό θησαυρό ενός λαού. Μέσω αυτής εκφράζεται η ταυτότητά του και διαμορφώνεται επίγνωση της ιστορικής του συνέχειας μέσα στο χρόνο.

Τους πρώτους κατοίκους διαδέχθηκαν οι Μυκηναίοι Αχαιοί, πριν 3,500 χρόνια, εδραιώνοντας τον πολιτισμό τους και εισάγοντας στο νησί μόνιμα πλέον τις ελληνικές ρίζες. Από τότε πέρασαν πολλοί άλλοι, ανάμεσα τους οι Φοίνικες, οι Ασσύριοι, οι Φράγκοι, οι Ενετοί, οι Τούρκοι, οι Βρετανοί, που άφησαν πίσω τους σημάδια της διέλευσης τους

Προϊστορική Περίοδος

- Τα πρωιμότερα στοιχεία μιας μόνιμης εγκατάστασης στην Κύπρο παρουσιάζονται στη Νεολιθική περίοδο (8200-3800 π.Χ.).
- Η πρώτη σημαντική πολιτισμική αλλαγή λαμβάνει χώρα στο τέλος της Χαλκολιθικής περιόδου και τις αρχές της Πρώιμης Εποχής του Χαλκού (περίπου 2400-2200 π.Χ.)
- Παρά την οικονομική ανάπτυξη που παρατηρείται και στις επόμενες περιόδους της Πρώιμης (2400-1900 π.Χ.) και της Μέσης Εποχής του Χαλκού (1900-1650 π.Χ.), οι άνθρωποι ζουν ακόμα σε μικρά χωριά στην ενδοχώρα.
- Η Ύστερη Εποχή του Χαλκού (1650-1050 π.Χ.) είναι η πρώτη περίοδος της Κυπριακής Προϊστορίας κατά την οποία επιβεβαιώνονται αδιαμφισβήτητα τεκμήρια για έναν αριθμό σημαντικών καινοτομιών. Σε αυτές περιλαμβάνονται: η δημιουργία παράλιων αστικών κέντρων, όπως η Έγκωμη και το Κίτιο, με δημόσια και θρησκευτικά κτίρια, η εντατικοποίηση της παραγωγής των μετάλλων, η ανάπτυξη της γραφής και οι αναπτυγμένες σχέσεις με τις γειτονικές περιοχές.
- Από το τέλος του 13ου αιώνα διαδοχικά κύματα Αχαιών Ελλήνων αρχίζουν να εγκαθίστανται στην Κύπρο.

Ιστορικοί Χρόνοι: Γεωμετρική και Αρχαϊκή Περίοδος (1050 - 480 π.Χ.)

- Ίδρυση καινούριων πόλεων-βασιλείων στην Κύπρο.
- Το τελευταίο κύμα του Αχαϊκού αποικισμού, που οδήγησε τελικά στον εξελληνισμό της Κύπρου, με την υιοθέτηση του ελληνικού πολιτισμού και γλώσσας. Από τον 10ο αιώνα π.Χ. και μετά παρατηρούνται ιδιαίτερα στενές σχέσεις μεταξύ Κύπρου και Εύβοιας και μεταξύ Κύπρου και Κρήτης.
- Η χρήση του σιδήρου στη μεταλλουργία, η οποία σηματοδοτεί ταυτόχρονα την αρχή μιας καινούριας εποχής, της Εποχής του Σιδήρου, που αρχίζει το 1050 π.Χ.
- Η περίοδος αυτή συμπίπτει χρονικά με την άφιξη των Φοινίκων στην Κύπρο και του αποικισμού της μεγάλης παράλιας μυκηναϊκής πόλης του Κιτίου.
- Η αρχή της επόμενης περιόδου, της Αρχαϊκής (750-480 π.Χ.), σηματοδοτείται από την υποταγή της Κύπρου στους Ασσυρίους.
- Οι κυπριακές πόλεις-βασίλεια Σαλαμίνα, Κίτιον, Αμαθούντα, Κούριον, Ιδάλιον, Παλαίπαφος, Μάριον, Σόλοι, και Ταμασσός παραμένουν ανεξάρτητες όσο είναι σε θέση να καταβάλλουν το φόρο υποτέλειας στον Ασσύριο ηγεμόνα.
- Μετά την πτώση της Ασσυριακής ηγεμονίας, ο Αιγύπτιος Φαραώ Άμασης, κατακτά την Κύπρο και δίνει ένα τέλος στην 'ελαστική' περίοδο της Ασσυριακής ηγεμονίας του νησιού.

Κλασική, Ελληνιστική και Ρωμαϊκή Περίοδος (480 - 330 π.Χ.)

- Η Κλασική περίοδος (480 π.Χ. - 310 π.Χ.) βρίσκει την Κύπρο ανάμεσα στους ανταγωνισμούς των Ελλήνων και των Περσών.
- Επί της εποχής του βασιλιά της Σαλαμίνας Ευαγόρα (411-374 π.Χ.), η Κύπρος γίνεται ένα από τα σπουδαιότερα πολιτικά και πολιτιστικά κέντρα του Ελληνικού κόσμου.
- Στην Ελληνιστική περίοδο (310-30 π.Χ.), η Περσική κυριαρχία τελειώνει με την εκστρατεία του Μεγάλου Αλεξάνδρου στην Ανατολή. Μετά το θάνατο του Μεγάλου Αλεξάνδρου, ο Πτολεμαίος, ένας από τους βασικούς του διάδοχους, καταφέρνει να γίνει κυρίαρχος του νησιού.
- Οι Ρωμαίοι, που κατακτούν την Κύπρο μετά τους Πτολεμαίους, εκμεταλλεύονται κυρίως τα μεταλλεία του χαλκού.
- Την περίοδο αυτή (30 π.Χ.-330 μ.Χ.), το όνομα της Κύπρου ταυτίζεται με τη λατινική ονομασία του χαλκού (Cyprium).
- Σταθμός στην ιστορία της Κύπρου κατά τη Ρωμαϊκή περίοδο αποτελεί ο εκχριστιανισμός του νησιού από τους Αποστόλους Παύλο και Βαρνάβα, που άρχισε το 45 μ.Χ.

Βυζαντινή Περίοδος (330 – 1191)

- Το 395 μ.Χ. η Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία μοιράζεται στα δύο: στη Δυτική Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία και την Ανατολική Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία. Το Ανατολικό τμήμα θα αποτελέσει τη Βυζαντινή Αυτοκρατορία στην οποία ανήκε η Κύπρος από τον 4ο μέχρι τον 12^ο αιώνα.
- Το 488 μ.Χ. ο αυτοκράτορας Ζήνωνας παραχωρεί στον Αρχιεπίσκοπο της Κύπρου και τους διαδόχους του τρία αυτοκρατορικά προνόμια, να φέρει ερυθρό μανδύα κατά τις επίσημες τελετές, να κρατεί βασιλικό σκήπτρο και να υπογράφει με κόκκινο μελάνι.
- Η πρωτεύουσα της Κύπρου μεταφέρεται από την Πάφο στη Σαλαμίνα-Κωνσταντία, κοντά στην οποία αναπτύσσεται από τον 7ο αιώνα η Αρσινόη-Αμμόχωστος. Σημαντικό κέντρο από τη Ρωμαϊκή Εποχή εξακολουθεί να είναι η Αμαθούντα, κοντά στην οποία δημιουργείται μια νέα πόλη, η Νεάπολις ή Νεμεσός, η οποία θα ονομαστεί στην εποχή της Φραγκοκρατίας Λεμεσός. Την παλιά πόλη Λήδρα αντικαθιστά η Λευκωσία, η οποία και θα γίνει η πρωτεύουσα του νησιού, τον 11ο-12ο αιώνα μ.Χ.
- Μια από τις τέχνες που αναπτύσσεται στην Κύπρο είναι η εκκλησιαστική, η οποία υιοθετεί στοιχεία της ελληνορωμαϊκής παράδοσης και ανατολικά στοιχεία.
- Οι αραβικές επιδρομές εναντίον της Κύπρου άρχισαν το 648-649 μ.Χ. και συνεχίστηκαν μέχρι το 965 μ.Χ., όταν ο αυτοκράτορας Νικηφόρος Φωκάς νίκησε τους Άραβες ολοκληρωτικά. Μέχρι τον 12ο αιώνα μ.Χ., ιδρύονται από τους Βυζαντινούς τα κάστρα του Πενταδακτύλου Αγ. Ιλαρίωνας και Βουφαβέντο, το φρούριο της Καντάρας, καθώς επίσης και η μονή Κύκκου, η μονή Μαχαιρά και η μονή Αγίου Νεοφύτου.

Φραγκοκρατία (1192 - 1489)

- Το 1191, κατά τη διάρκεια της Γ' Σταυροφορίας, ο βασιλιάς της Αγγλίας Ριχάρδος ο Λεοντόκαρδος, εκτιμώντας τη στρατηγική σημασία της Κύπρου σε θέματα ανεφοδιασμού για τις Σταυροφορίες, κατακτά το νησί.
- Ο Ριχάρδος πουλά την Κύπρο τελικά στον πρώην βασιλιά του λατινικού κρατιδίου της Ιερουσαλήμ, τον Γάλλο ευγενή Γκυ ντε Λουζινιάν, ιδρυτή της δυναστείας των Λουζινιανών βασιλιάδων της Κύπρου. Η Φραγκοκρατία στην Κύπρο, γνωστή ως περίοδος των Λουζινιάν, διατηρείται για τρεις αιώνες (1192-1489).
- Τον 14ο αιώνα παρατηρείται μεγάλη εμπορική ανάπτυξη στην Κύπρο. Η πρωτεύουσα του νησιού Λευκωσία, και η παραθαλάσσια πόλη της Αμμοχώστου εξελίσσονται σε μεγάλα αστικά και εμπορικά κέντρα, με έντονη οικονομική δραστηριότητα.
- Τα γοτθικά μνημεία που διασώζονται από την περίοδο της Φραγκοκρατίας είναι κυρίως ναοί και κάστρα που συνδυάζουν βυζαντινά και δυτικά στοιχεία. Η εκκλησία της Αγ. Σοφίας στη Λευκωσία, ο καθεδρικός ναός του Αγ. Νικολάου στην Αμμόχωστο και το Αββαείο του Μπέλαπαϊς είναι μερικά από τα πιο γνωστά οικοδομήματα.

Οι Ενετοί στην Κύπρο (1489 - 1571)

- Η τελευταία βασίλισσα της Κύπρου, Αικατερίνη Κορνάρο, σύζυγος του βασιλιά Ιάκωβου Β' και αδελφή του ενετού ευγενή Ανδρέα Κορνάρο παραχωρεί το νησί στους Ενετούς το 1489 και η Κύπρος υπάγεται στη “Γαληνότατη Δημοκρατία” της Βενετίας.
- Το μεγαλύτερο μέρος του εξαγωγικού εμπορίου διεξαγόταν από το λιμάνι της Αμμοχώστου. Προς το τέλος της Ενετοκρατίας η Λάρνακα γίνεται το σημαντικότερο λιμάνι της Κύπρου. Από εκεί εξαγόταν το αλάτι. Την ίδια εποχή αναπτύσσεται και το λιμάνι της Λεμεσού.
- Με την κατάληψη του νησιού της Ρόδου από τους Οθωμανούς το 1522, και συνειδητοποιώντας τη σοβαρότητα του κινδύνου, έκτισαν τα νέα τείχη της Λευκωσίας και ενίσχυσαν τα τείχη της Αμμοχώστου.

Η Κύπρος μέρος της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας (1570/1 - 1878)

- Με την άλωση της Αμμοχώστου το 1571 αρχίζει η περίοδος της Τουρκοκρατίας στη Κύπρο.
- Από την αρχή της Τουρκοκρατίας παραχωρούνται προνόμια στην ορθόδοξη Εκκλησία της Κύπρου, η οποία και απέκτησε το δικαίωμα να ασκεί όχι μόνο θρησκευτική, αλλά και πολιτική εξουσία.
- Η συμβολή του κυπριακού ελληνισμού στην Ελληνική Επανάσταση το 1821 είχε ως αποτέλεσμα την εκτέλεση του Αρχιεπισκόπου Κυπριανού, των τριών επισκόπων και 470 περίπου κληρικών και λαϊκών.
- Από τις αρχές του 18ου αιώνα αρχίζει μια πορεία κοινωνικής και οικονομικής ανάκαμψης του κυπριακού, όπως και του λοιπού ελληνισμού, η οποία βαδίζει παράλληλα με την παρακμή της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας.

Εργαστήριο 3 (Χρόνος 15 λεπτά)

Πόσο χρήσιμη είναι η γνώση της ιστορίας στην προώθηση του Θρησκευτικού/ Πολιτιστικού τουρισμού;

Αποτύπωση απόψεων συμμετεχόντων:

1. Χρήσιμη η αναδρομή
2. Επανάληψη και πρόσθεση λεπτομερειών
3. Σημαντικό για την τοποθέτηση των μνημείων
4. Η γνώση της ιστορίας είναι σημαντική γιατί καθορίζει την ταυτότητα τους
5. Ευκαιρία να θυμηθούμε την ιστορία
6. Διασύνδεση με τα μνημεία και την παράδοση
7. Είναι η αφετηρία μας – διάσωση/ διαφύλαξη
8. Ικανότητα να ειπωθεί η ιστορία πίσω από το κάθε μνημείο.

Εργαστήριο 3 (Χρόνος 15 λεπτά)

Πόσο χρήσιμη είναι η γνώση της ιστορίας στην προώθηση του Θρησκευτικού/ Πολιτιστικού τουρισμού;

Αποτύπωση απόψεων συμμετεχόντων:

9. Ανανέωση/ ενθύμηση της γνώσης
10. Πρέπει να γνωρίζουμε την ιστορία μας
11. Μια σύνοψη
12. Είναι αλληλένδετα – αν δεν γνωρίζω πως θα ενημερώσω
13. Απαραίτητη η γνώση της ιστορίας στην αποτελεσματική προώθηση
14. Είναι αναγκαία στην παρουσίαση των μνημείων
15. Δεν είναι το μόνο απαραίτητο στοιχείο – ανάγκη κάτω από ένα σύγχρονο πρίσμα

Παρουσίαση του αποθεματικού
του Θρησκευτικού/ πολιτιστικού
προορισμού της Λευκωσίας

Συνοπτική εισαγωγή

- Η Λευκωσία, η μοναδική μοιρασμένη πρωτεύουσα στον κόσμο, βρίσκεται σχεδόν στο κέντρο της Κύπρου και αποτελεί ένα πλούσιο πολιτιστικό πυρήνα.
- Είναι πρωτεύουσα της Κύπρου από την Ύστερη Βυζαντινή Εποχή (11ος αιώνας).
- Το κέντρο της πόλης, η παλιά Χώρα, που περιβάλλεται από τα ενετικά τείχη του 16ου αιώνα, περιλαμβάνει μουσεία, παλιές εκκλησίες, μεσαιωνικά κτίρια και διατηρεί τη νωχελική ατμόσφαιρα του παρελθόντος.

Σημεία Θρησκευτικού/ Πολιτιστικού Ενδιαφέροντος

Κυπριακό Μουσείο

- Είναι το κύριο και μεγαλύτερο αρχαιολογικό μουσείο της Κύπρου.
- Ο επισκέπτης μέσα από τις συλλογές του μουσείου μπορεί να παρακολουθήσει όλη την εξέλιξη του πολιτισμού της Κύπρου από τη Νεολιθική Εποχή μέχρι και την Πρωτοβυζαντινή Περίοδο (7ος αιώνας μ.Χ.).
- Οι συλλογές του μουσείου, οι οποίες αποτελούνται, μεταξύ άλλων, από κεραμική, κοσμήματα, γλυπτική, νομίσματα και χάλκινα αντικείμενα, εκτίθενται με χρονολογική σειρά στις αίθουσες του μουσείου.

Σημεία Θρησκευτικού/ Πολιτιστικού Ενδιαφέροντος

Βυζαντινό Μουσείο και Αίθουσες Τέχνης,

Αρχιεπισκοπικό Μέγαρο

- Το Βυζαντινό Μουσείο περιέχει την πλουσιότερη και πιο αντιπροσωπευτική συλλογή Βυζαντινής Τέχνης στην Κύπρο..
- Τα ψηφιδωτά του 6ου αιώνα από την εκκλησία της Κανακαριάς στη Λυθράγκωμη αποτελούν το πιο σημαντικό και εντυπωσιακό έκθεμα.
- Στις τέσσερις αίθουσες τέχνης του Πνευματικού και Πολιτιστικού Κέντρου του Ιδρύματος Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ' παρουσιάζεται μια μοναδική συλλογή αντιπροσωπευτικών έργων της Δυτικο-Ευρωπαϊκής Τέχνης.
- Το παλιό Αρχιεπισκοπικό μέγαρο κτίστηκε το 1730 και βρίσκεται δίπλα στο νέο. Οι αίθουσες του ισογείου του παλαιού Αρχιεπισκοπικού μεγάρου στεγάζουν το Μουσείο Λαϊκής Τέχνης της Εταιρείας Κυπριακών Σπουδών.

Σημεία Θρησκευτικού/ Πολιτιστικού Ενδιαφέροντος

Παλιός καθεδρικός Ναός Αγίου Ιωάννη – Μουσείο Λαϊκής Τέχνης της Εταιρείας Κυπριακών Σπουδών. – Μουσείο Εθνικού Αγώνος

- Ο ναός κτίστηκε από τον Αρχιεπίσκοπο Νικηφόρο το 1662, στη θέση Αββαείου των Βενεδικτίνων του 14ου αιώνα που ήταν αφιερωμένο στον Άγιο Ιωάννη τον Ευαγγελιστή.
- Τον 18ο αιώνα, ο Αρχιεπίσκοπος Σίλβεστρος τον μετέτρεψε σε καθεδρικό ναό εγκαθιστώντας την έδρα της Ορθόδοξης Αρχιεπισκοπής της Κύπρου.
- Οι τοιχογραφίες, του 18ου αιώνα, αναπαριστούν σκηνές από την Αγία Γραφή και την ανεύρεση του τάφου του Αποστόλου Βαρνάβα στη Σαλαμίνα.
- Το Μουσείο Λαϊκής Τέχνης της Εταιρείας Κυπριακών Σπουδών που στεγάζεται στο παλιό Αρχιεπισκοπικό μέγαρο, παρουσιάζει μια μεγάλη συλλογή κυπριακής τέχνης του 19ου και των αρχών του 20ού αιώνα.
- Στο Μουσείο Εθνικού Αγώνος εκτίθενται έγγραφα, φωτογραφίες και άλλα ενθυμήματα του Εθνικού Απελευθερωτικού Αγώνα της ΕΟΚΑ (1955–1959) του Κυπριακού λαού.

Σημεία Θρησκευτικού/ Πολιτιστικού Ενδιαφέροντος

Μουσείο Ιστορίας Κυπριακής Νομισματοκοπίας Πολιτιστικού Ιδρύματος Τράπεζας Κύπρου

- Οι συλλογές του μουσείου παρουσιάζουν την εξέλιξη των Κυπριακών νομισμάτων από τον 6ο αιώνα π.Χ. μέχρι σήμερα.
- Οι συλλογές είναι χωρισμένες σε εννιά χρονολογικές περιόδους και αποτελούν βασική πηγή για την ιστορία της οικονομίας της Κύπρου.

Αρχοντικό Χατζηγεωργάκη Κορνεσίου – Εθνολογικό μουσείο

- Το αρχοντικό είναι ένα από τα πιο σημαντικά κτήρια του 18ου αιώνα στη Λευκωσία. Υπήρξε κατοικία του Δραγομάνου της Κύπρου Χατζηγεωργάκη Κορνεσίου, που εκτελέστηκε το 1809 από τους Τούρκους.
- Το κτήριο αναστηλώθηκε από το Τμήμα Αρχαιοτήτων και σήμερα στεγάζει το Κυπριακό Εθνολογικό Μουσείο.

Εκκλησίες

Ιερός ναός Παναγίας Χρυσалиνιώτισσας:

- Θεωρείται η παλαιότερη βυζαντινή εκκλησία της Λευκωσίας. Είναι αφιερωμένη στην Παναγία Χρυσалиνιώτισσα και πιστεύεται ότι κτίστηκε αρχικά το 1450 από τη Βασίλισσα Ελένη Παλαιολόγου.
- Πολυεργαστηριακό Κέντρο Χρυσалиνιώτισσας: Το Συγκρότημα οκτώ εργαστηρίων που βρίσκεται κοντά στην εκκλησία της Χρυσалиνιώτισσας.

Ιερός Ναός Φανερωμένης

- Η εκκλησία της Φανερωμένης κτίστηκε το 1872 και είναι μία από τις μεγαλύτερες εκκλησίες της Λευκωσίας. Το μαρμάρινο μαυσωλείο στα ανατολικά της εκκλησίας περιλαμβάνει τα λείψανα των επισκόπων και άλλων κληρικών που εκτελέστηκαν από τους Τούρκους το 1821.
- Εκεί βρίσκεται ένα από τα ιστορικά σχολεία της Κύπρου, το σχολείο της Φανερωμένης.

Εκκλησίες

Ιερός ναός Τρυπιώτη

- Κτίστηκε κατά τα μεσαιωνικά χρόνια και επισκευάστηκε το 1695 από τον Αρχιεπίσκοπο Γερμανό Β' και είναι δείγμα Φραγκο-Βυζαντινής τεχνοτροπίας. Το εσωτερικό του ναού είναι πλούσιο, με ασυνήθιστα πλατύ εικονοστάσι και καλυμμένες με αργυρή επένδυση εικόνες.

Μετόχι Μονής Κύκκου

- Το μετόχι της Μονής Κύκκου ιδρύθηκε το 1890 και είναι αφιερωμένο στον άγιο Προκόπιο. Είναι ένα μοναστικό ίδρυμα, εξαρτώμενο από το Μοναστήρι του Κύκκου. Εδώ διαμένει ο ηγούμενος της μονής Κύκκου.

Εκκλησίες στην ευρύτερη περιοχή της Λευκωσίας

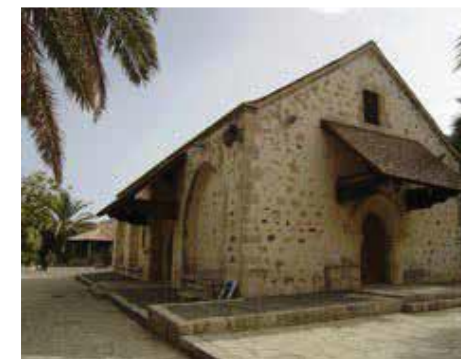
Ιερός Ναός Αγίων Βαρνάβα και Ιλαρίωνος - Περιστερώνα

- Κτίστηκε κατά την παλαιοχριστιανική περίοδο, και τη σημερινή μορφή του πήρε τον 12ο αιώνα. Κοντά στο ναό βρίσκεται το τζαμί της Περιστερώνας, μάρτυρας της μακράς και ειρηνικής συμβίωσης Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων πριν την Τουρκική Εισβολή το 1974.

Ιερά Μονή Αγίου Παντελεήμονα - Αγροκηπιά

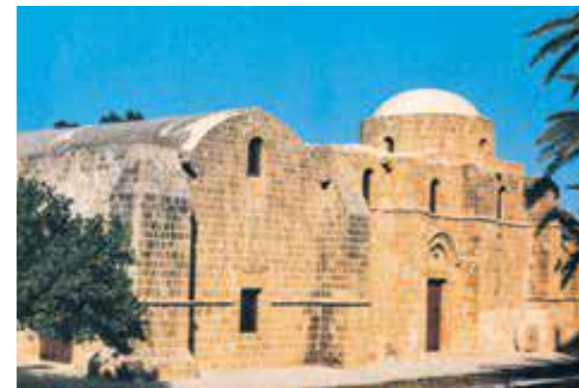
- Γυναικείο μοναστήρι του 18ου αιώνα με ξυλόστεγο καθολικό, το οποίο αναστηλώθηκε λίγο μετά το 1960.

Εκκλησίες στην ευρύτερη περιοχή της Λευκωσίας

Ιερά Μονή Αρχάγγελου Μιχαήλ - Λακατάμεια

- Η εκκλησία του μοναστηριού χρονολογείται στη Βυζαντινή Περίοδο. Ξανακτίστηκε το 1636 και το 1713 περιήλθε στη Μονή Κύκκου. Το μοναστήρι ιδρύθηκε από τον Αρχιεπίσκοπο Νικηφόρο, του οποίου ο τάφος βρίσκεται στο νάρθηκα της εκκλησίας.

Ιερά Μονή Αγίου Ηρακλειδίου - Πολιτικό

- Ο Ηρακλείδιος, γιος ειδωλολάτρη ιερέα, χειροτονήθηκε επίσκοπος Ταμασσού από τους αποστόλους Παύλο και Βαρνάβα.
- Τα σημερινά κτήρια χρονολογούνται στα 1773, όταν ο Αρχιεπίσκοπος Χρυσανθος ανακαίνισε την εκκλησία και τα κελιά. Στην εκκλησία φυλάσσονται τα λείψανα του αγίου. Σήμερα η μονή λειτουργεί σαν γυναικείο μοναστήρι.

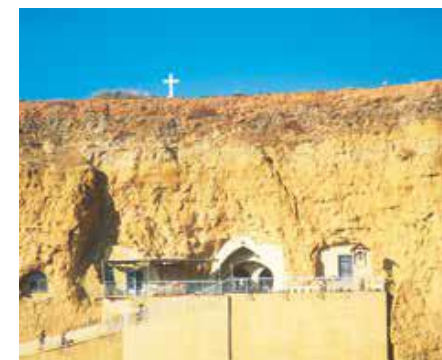
Εκκλησίες στην ευρύτερη περιοχή της Λευκωσίας

Ιερά Μονή Μαχαιρά

- Ένα από τα παλαιότερα και σημαντικότερα μοναστήρια της Κύπρου. Ιδρύθηκε το 1148 από δύο μοναχούς, μετά την ανεύρεση μιας εικόνας της Παναγίας σε παρακείμενο σπήλαιο.
- Στα βόρεια της Μονής Μαχαιρά σε απόσταση 2χλμ περίπου βρίσκεται το κρησφύγετο όπου πολέμησε και θυσιάστηκε ο Γρηγόρης Αυξεντίου, ο μεγαλύτερος ήρωας του Κυπριακού Απελευθερωτικού Αγώνα ΕΟΚΑ 1955-59.
- Το Σκευοφυλάκιο έχει αίθουσα για φύλαξη των παλαιών βιβλίων και χειρογράφων της μονής, εκθεσιακούς χώρους και αποθηκευτικούς χώρους με εικόνες και εκκλησιαστικά αντικείμενα.

Ιερός Ναός Παναγίας Χρυσοσπηλιώτισσας - Δευτερά

- Ο σπηλαιώδης ναός ασκητηρίου, είναι αφιερωμένος στην Παναγία Χρυσοσπηλιώτισσα. Στις 15 Αυγούστου, μέρα της Κοίμησης της Θεοτόκου, γίνεται μεγάλη θρησκευτική πανήγυρη.

Εκκλησίες στην ευρύτερη περιοχή της Λευκωσίας

Ναός Παναγιάς Οδηγήτριας – Αρεδιού

- Η εκκλησία ανήκει στον τύπο της βασιλικής με τρούλο. Αρχικά η εκκλησία ήταν μικρότερη για να γίνει προσθήκη μετέπειτα γύρω στο 1930. Το εσωτερικό του ναού κοσμείται με εξαιρετικές τοιχογραφίες του 13ου με 15ου αιώνα, με κάποιες όμως από αυτές να έχουν καταστραφεί στην πάροδο του χρόνου.

Ιερά Μονή Αγίας Θέκλας – Μοσφιλωτή

- Μοναστηριακό συγκρότημα. Η Ιερά Μονή της Αγίας Θέκλης, βρίσκεται 500μ. περίπου στα νότια του χωριού Μοσφιλωτή, της επαρχίας Λάρνακας. Είναι κτισμένη στο μέσο μικρής κατάφυτης κοιλάδας.
- Η μονή της Αγίας Θέκλης κτίστηκε σύμφωνα με την παράδοση από την Αγία Ελένη κατά την επίσκεψή της, τις αρχές του 4ου αιώνα μ.Χ., στην Κύπρο, οπότε ίδρυσε και την Ιερά Μονή Σταυροβουνίου.

Μουσεία στην ευρύτερη περιοχή της Λευκωσίας

Μουσείο Ι. Μητροπόλεως Ταμασού και Ορεινής- Πολιτικό:

- Φιλοξενεί βυζαντινά και μεταβυζαντινά κειμήλια που χρονολογούνται από τον 5ο αιώνα μέχρι και τις αρχές του 20ου αιώνα. Στις συλλογές του περιλαμβάνονται εικόνες, ιερά σκεύη, άμφια, χειρόγραφα, νομίσματα, κεραμικά και άλλα εκθέματα τα οποία προέρχονται κυρίως από τις κοινότητες της μητροπολιτικής περιφέρειας Ταμασού και Ορεινής

Μουσείο Αρχαίου Ιδαλίου

- Λειτουργήσει ως κέντρο επισκεπτών του αρχαιολογικού χώρου. Τα εκθέματα του μουσείου αντιπροσωπεύουν όλες τις χρονικές περιόδους της ιστορίας του Ιδαλίου και προέρχονται τόσο από πρόσφατες όσο και παλαιότερες ανασκαφές στην περιοχή της αρχαίας πόλης, του οικισμού και των κοιμητηρίων.
- Βρέθηκε η επιγραφή του Ιδαλίου (5^{ος} αιώνας π.χ.) αρχαιότερο συμβόλαιο

Μουσεία στην ευρύτερη περιοχή της Λευκωσίας

Τοπικό Αγροτικό Μουσείο - Φικάρδου

- Το χωριό Φικάρδου, το οποίο εγκαταλείφθηκε τον 19ο αιώνα, έχει ανακηρυχθεί ως "αρχαίο μνημείο" με σκοπό να διατηρηθεί η λαϊκή αρχιτεκτονική των σπιτιών και τα αξιόλογα έργα ξυλογλυπτικής του 18ου αιώνα.

Βασιλικοί τάφοι Ταμασσού - Πολιτικό

- Η Ταμασσός, πλούσια σε μεταλλεύματα χαλκού, ήταν σημαντική πόλη-βασίλειο στην αρχαιότητα. Οι ανασκαφές έφεραν στο φως τους Βασιλικούς Τάφους, εργαστήρια χαλκού και το Ιερό της Αφροδίτης-Αστάρτης.

Εργαστήριο 4 (Χρόνος 15 λεπτά)

Πόσο χρήσιμη ήταν η περιδιάβαση στο αποθεματικό του προορισμού; Πόσο γνωστά ήταν τα σημεία που παρουσιάστηκαν; Γνωρίζετε άλλα;

Αποτύπωση απόψεων συμμετεχόντων:

1. Στα Πυργά υπάρχει το βασιλικό καθολικό παρεκκλήσι που αρέσει πολύ στους Γάλλους
2. IN Αγ. Ελευθερίου στην Ονασαγόρου
3. Λεβέντειο Μουσείο, Λεβέντιος Πινακοθήκη
4. Μονή Παντανάσσης – Κοτσιάτης
5. Άγιοι Απόστολοι (περιοχή Νήσου/ Δάλι)
6. Κέντρο εικαστικών τεχνών – Ερμού
7. Μουσείο πρωτοβιομηχανικό εργαστήριο – Αγία Βαρβάρα
8. Μουσείο Παραμυθιού
9. Λαϊκή Γειτονιά – εργαστήρια τέχνης
10. Δημιουργία ανάγκης τοπικής επίσκεψης
11. Ανάγκη για εμπάθунση
12. Συνδυασμός με άλλα σημεία έλξης – όπως η φύση
13. Πολυπολιτισμικότητα
14. Λουτρά Ομεριέ – ιδιαιτερότητα/ αρχιτεκτονική

Παρουσίαση του αποθεματικού
του Θρησκευτικού/ πολιτιστικού
προορισμού της Λεμεσού

Συνοπτική εισαγωγή

- Η Λεμεσός, η δεύτερη μεγαλύτερη πόλη του νησιού, βρίσκεται ανάμεσα σε δύο αρχαίες πόλεις-βασίλεια, την Αμαθούντα στα ανατολικά και το Κούριο στα δυτικά.
- Η πόλη αναπτύχθηκε μετά το 1191 και την καταστροφή της Αμαθούντας από τον Ριχάρδο τον Λεοντόκαρδο.
- Στην πόλη της Λεμεσού υπάρχουν πολλά και σημαντικά αρχαία, βυζαντινά και φράγκικα μνημεία.
- Στα ορεινά της επαρχίας Λεμεσού βρίσκονται τα ωραία Κρασοχώρια, το μαγευτικό θέρετρο των Πλατρών και η γραφική Πιτσιλιά.

Σημεία Θρησκευτικού/ Πολιτιστικού Ενδιαφέροντος

ΚΑΣΤΡΟ ΛΕΜΕΣΟΥ – ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΚΥΠΡΟΥ

- Κτίστηκε τον 13ο αιώνα στη θέση ενός παλαιότερου βυζαντινού φρουρίου, κοντά στο παλιό λιμάνι.
- Σύμφωνα με την παράδοση, ο βασιλιάς της Αγγλίας Ριχάρδος ο Λεοντόκαρδος, ο οποίος ηγήθηκε της Γ' Σταυροφορίας, παντρεύτηκε εδώ την πριγκίπισσα Βερεγγάρια της Ναβάρρας και την έστεψε βασίλισσα της Αγγλίας, το 1191.
- Σήμερα το κάστρο στεγάζει το Μεσαιωνικό Μουσείο Κύπρου. Οι συλλογές του Μουσείου περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, μεσαιωνική κεραμική, μερικά εξαιρετικά δείγματα αργυρών βυζαντινών πιάτων, ταφόπλακες, όπλα, σταυρούς και νομίσματα.

ΧΑΡΟΥΠΟΜΥΛΟΣ

- Ο χαρουπόμυλος κτίστηκε το 1900, όταν τα χαρούπια ήταν ένα από τα βασικά εξαγωγίμα προϊόντα της Κύπρου.
- Ο χώρος του χαρουπόμυλου διαμορφώθηκε σ' ένα συγκρότημα με δύο διαφορετικές ενότητες: στην πρώτη ενότητα υπάρχει η αναπαλαιωμένη μηχανή του χαρουπόμυλου και στην δεύτερη ενότητα βρίσκεται το Κέντρο Ευαγόρα Λανίτη, ένας πολιτιστικός και εκθεσιακός χώρος

Σημεία Θρησκευτικού/ Πολιτιστικού Ενδιαφέροντος

ΕΠΑΡΧΙΑΚΟ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ

- Το μουσείο περιλαμβάνει μια ενδιαφέρουσα συλλογή αρχαιοτήτων από τη Νεολιθική μέχρι και τη Ρωμαϊκή Εποχή, η οποία προήλθε από ανασκαφές σε αρχαιολογικούς χώρους της περιοχής Λεμεσού.
- Πολλά από τα εκθέματα των συλλογών του μουσείου, όπως πήλινα γυναικεία ειδώλια και αφιερώματα, συνδέονται με την λατρεία της θεάς Αφροδίτης.

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΑΪΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

- Το αναπαλαιωμένο κτήριο του Δημοτικού Μουσείου στεγάζει συλλογές αντικειμένων κυπριακής λαϊκής τέχνης του 19ου και των αρχών του 20ού αιώνα.

Εκκλησίες

Ιερός Καθεδρικός Ναός Αγίας Νάπας

- Ο ναός είναι κτισμένος στη θέση παλαιότερων ναών, και συγκεκριμένα επί των ερειπίων αρχαίου βυζαντινού ναΐσκου αφιερωμένου στην «Πλατυτέρα των ουρανών».
- Στο ισόγειο διώροφου κτηρίου στον περίβολο του ναού βρίσκεται το παρεκκλήσιο του Αγίου Μανδήλιου, το οποίο αποπερατώθηκε το 2005.

Ιερά Μονή Παναγίας Σφαλαγγιωτίσης

- Γυναικεία Μονή που βρίσκεται κοντά στον Άγιο Αθανάσιο, στην τοποθεσία «Στενώματα». Παρ' όλο που το έτος ίδρυσής της μονής είναι άγνωστο, ίσως του 13ου αιώνα από την εικόνα της Παναγίας που διασώζεται, χειρόγραφο που φυλάσσεται σε αυτή αναφέρει ότι ιδρύθηκε από ένα μοναχό που είχε τιμηθεί από σφαλάγγι (έντομο) και αντικρίζοντας την θαυματουργή εικόνα της Παναγίας οι πόνοι σταμάτησαν.
- Η παλαιότερη αναφορά στη μονή χρονολογείται στο έτος 1574. Κατά την Τουρκοκρατία εγκαταλείφθηκε. Το 1977 επαναλειτούργησε ως γυναικεία και προστέθηκαν νέοι βοηθητικοί χώροι.

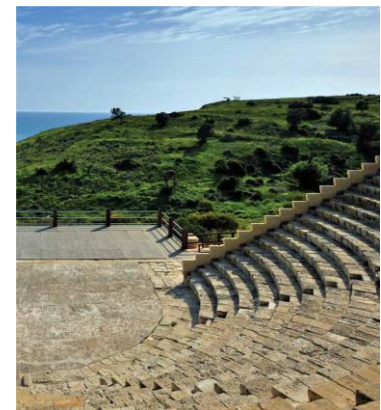
Σημεία Θρησκευτικού/ Πολιτιστικού Ενδιαφέροντος – Ευρύτερη περιοχή Λεμεσού (Δυτικά)

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΚΟΥΡΙΟΥ

- Ένα παραδοσιακό σπίτι με μοναδική θέα στη θάλασσα του Αγ. Ερμογένη στεγάζει το τοπικό Αρχαιολογικό Μουσείο Κουρίου. Τα εκθέματα του μουσείου αποτελούν ευρήματα από τις γύρω αρχαιολογικές τοποθεσίες

ΣΤΑΔΙΟ ΚΟΥΡΙΟΥ και ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ ΚΟΥΡΙΟΥ

- Το στάδιο του Κουρίου, χωρητικότητας 6000 ατόμων, είναι το μοναδικό αρχαίο στάδιο που βρέθηκε στην Κύπρο. Χρονολογείται στο 2ο αιώνα μ.Χ.
- Το Κούριο ήταν μια σημαντική αρχαία πόλη - βασίλειο και είναι ένας από τους πιο εντυπωσιακούς αρχαιολογικούς χώρους της Κύπρου.
- Το μεγαλόπρεπο Ελληνο-Ρωμαϊκό θέατρο κτίστηκε αρχικά τον 2ο αιώνα π.Χ. Και επεκτάθηκε τον 2ο αιώνα μ.Χ.
- Στον χώρο του Κουρίου υπάρχει μωσαϊκό στην οικία του Ευστολίου 5ου αιώνα που αναφέρεται στον Χρίστο

Σημεία Θρησκευτικού/ Πολιτιστικού Ενδιαφέροντος – Ευρύτερη περιοχή Λεμεσού (Δυτικά)

Ιερά Μονή Αγίου Νικολάου των Γάτων - Ακρωτήρι:

- Γυναικεία μονή που βρίσκεται τρία περίπου χιλιόμετρα ανατολικά του χωριού Ακρωτήρι. Κτίστηκε περί τα τέλη της τρίτης δεκαετίας του 4ου αιώνα από τον διοικητή της Κύπρου Καλόκαιρο, κατόπιν εντολής της βασίλισσας Αγίας Ελένης, σύμφωνα με την παράδοση.
- Εγκαταλείφθηκε μετά το 1570 όταν οι Οθωμανοί εκδίωξαν ή σκότωσαν τους μοναχούς που διέμεναν σε αυτό.
- Το 1983 εγκαταστάθηκαν στο μοναστήρι μοναχές από την μονή Αγίου Γεωργίου του Αλαμάνου και έκτοτε λειτουργεί ως γυναικεία μονή.

Σημεία Θρησκευτικού/ Πολιτιστικού Ενδιαφέροντος – Ευρύτερη περιοχή Λεμεσού (Ανατολικά)

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ ΑΜΑΘΟΥΝΤΑΣ:

- Η Αμαθούντα είναι μια από τις αρχαίες πόλεις - βασίλεια της Κύπρου. Τα ευρήματα χρονολογούνται από την Αρχαϊκή μέχρι και τη Ρωμαϊκή και Χριστιανική Εποχή. Αξίζει να σημειωθεί ότι στην Αμαθούντα βρέθηκαν δύο μοναδικά, τεράστια σε μέγεθος λίθινα αγγεία, από τα οποία το ένα βρίσκεται στο μουσείο του Λούβρου.

ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΙΑΜΑΤΙΚΗΣ - Αρακαπάς:

- Η εκκλησία της Παναγίας της Ιαματικής βρίσκεται έξω από το χωριό Αρακαπάς. Ο ναός είναι τρίκλιτος ξυλόστεγος και διασώζει εξαιρετικής τέχνης τοιχογραφίες της Ιταλοβυζαντινή τεχνοτροπίας, που χρονολογούνται στο πρώτο μισό του 16ου αιώνα.

ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΑΓΙΑΣ ΧΡΙΣΤΙΝΑΣ- Γερμασόγεια:

Η εκκλησία της Αγίας Χριστίνας στο κέντρο του χωριού, κτίστηκε τον 12ο αιώνα και συντηρήθηκε το 1996. Κατά τις εργασίες συντήρησης αποκαλύφθηκαν τοιχογραφίες του 14ου και 15^{ου} αιώνα.

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΑΛΑΜΑΝΟΥ:

Ιδρύθηκε τον 12ο αιώνα και σήμερα είναι γυναικείο μοναστήρι όπου οι μοναχές, εκτός από τα θρησκευτικά τους καθήκοντα, ασχολούνται κυρίως με την αγιογραφία, την παραγωγή μελιού και την καλλιέργεια λουλουδιών και βοτάνων.

Σημεία Θρησκευτικού/ Πολιτιστικού Ενδιαφέροντος – Ευρύτερη περιοχή Λεμεσού (Βόρεια)

ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΑΓΙΑΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΣ - Πολεμίδα

- Πρόκειται για σύμπλεγμα δύο ναών. Ο παλαιότερος ναός, πιθανώς του 12ου αιώνα, βρίσκεται στα ανατολικά και ήταν εγγεγραμμένος σταυροειδής με τρούλο. Τον 14ο αιώνα προστέθηκε στα δυτικά άλλος ναός, ακολουθώντας τον ίδιο αρχιτεκτονικό τύπο. Διασώζονται τοιχογραφίες του 14ου-15ου αιώνα.

ΚΟΙΛΑΔΑ ΤΟΥ ΚΟΥΡΗ

- Η καμαροσκέπαστη εκκλησία του Μοναστηριού της Παναγίας της Αμασγού ανήκει στο 12ο αιώνα και διαθέτει δεύτερη στέγη από ξύλο και αγκιστρωτό κεραμίδι. Η εκκλησία περιέχει τοιχογραφίες του 12ου, 14ου και 16ου αιώνα. Το μοναστήρι λειτουργεί τώρα ως γυναικείο.

Σημεία Θρησκευτικού/ Πολιτιστικού Ενδιαφέροντος – Ευρύτερη περιοχή Λεμεσού (Βόρεια)

- Η εκκλησία του Αρχαγγέλου στο Μονάγρι κτίστηκε το 1740 στα θεμέλια παλαιότερου μοναστηριού που κάηκε ολοσχερώς. Ενδιαφέρον παρουσιάζει το ξυλόγλυπτο εικονοστάσι της. Τα βόρεια κτήρια του μοναστηριού έχουν αναστηλωθεί σε ανδρικό μοναστήρι. Έχει κτιστεί νέος ναός.
- Η εκκλησία του Τιμίου Σταυρού στην Κουκά διαθέτει ένα εξαιρετικό δείγμα τοιχογραφίας παλαιολόγειας τέχνης του 14ου αιώνα.

ΧΩΡΙΟ ΚΟΙΛΑΝΙ

Έξω από το χωριό διατηρείται η μονόχωρη με τρούλλο εκκλησία της Αγίας Μαύρης του 12ου αιώνα, με τοιχογραφίες του 15ου αιώνα. Το Εκκλησιαστικό Μουσείο του χωριού ιδρύθηκε από την Ιερά Μητρόπολη της Λεμεσού. Το χωριό διατηρεί πλούσια δρώμενα τα οποία κορυφώνονται στο Φεστιβάλ Κοιλανίου τον Ιούλιο κάθε έτους και τα Αφάμεια (Οκτώβριο) και το Άνοιγμα του Πιθαριού.

Σημεία Θρησκευτικού/ Πολιτιστικού Ενδιαφέροντος – Ευρύτερη περιοχή Λεμεσού (Βόρεια)

Μονή Τιμίου Σταυρού Ομόδους

Σήμερα είναι ο ενοριακός ναός της κοινότητας αλλά παλαιότερα υπήρξε μεγάλη μονή με πολλά μετόχια μέχρι και τη Ρωσία. Η παράδοση θέλει η μονή να προϋπήρχε ακόμα και της έλευσης της αγίας Ελένης στην Κύπρο. Λέγεται πως όταν η Αγία Ελένη επεσκέφθη την περιοχή και άφησε ως δώρον σ' αυτή «μέρος της Αγίας Καννάβου με τον οποίον έδεσαν τον Κύριον οι παράνομοι», υπήρχε εκεί εκκλησία γι' αυτό και δεν αναφέρεται ανέγερσή της από τη Βασιλομήτορα.

Πελένδρι, Ιερό Παρεκκλήσιο Τιμίου Σταυρού

Ο ναός είναι κτισμένο στο νοτιοανατολικό άκρο του χωριού. Μετά από καταστροφή του αρχικού, πιθανότατα μονόχωρου ξυλόστεγου ναού του 12ου αιώνα, έγινε ανοικοδόμησή του περί τα τέλη του 13ου – αρχές του 14ου αιώνα. Στον ναό υπάρχουν τοιχογραφίες του 12ου και 14ου αιώνα.

Σημεία Θρησκευτικού/ Πολιτιστικού Ενδιαφέροντος – Ευρύτερη περιοχή Λεμεσού (Βόρεια)

Παρεκκλήσιο Τιμίου Σταυρού - Κυπερούντα

- Η αρχική μορφή δεν έχει διατηρηθεί λόγω των μεταγενέστερων επεμβάσεων. Η επέκταση στα δυτικά και στα ανατολικά του ναού είχε σαν αποτέλεσμα να έχει σήμερα σε κάτοψη την μορφή Γ. Το παρεκκλήσιο λειτουργεί ταυτόχρονα σαν εκκλησιαστικό μουσείο.
- Ο ναός ανοικοδομήθηκε στις αρχές του 16ου αιώνα και αγιογραφήθηκε την ίδια περίοδο (1521).

Παρεκκλήσιο Αγίου Μάμαντος - Λουβαράς

Ο μικρός μονόχωρος ξυλόστεγος ναός, βρίσκεται στο κέντρο της κοινότητας Λουβαρά. Αγιογραφήθηκε το 1495 από τον Φίλιππο Γούλ του οποίου η τέχνη είναι επηρεασμένη από τη βυζαντινή παράδοση αλλά και τη δυτική ζωγραφική.

Εργαστήριο 4 (Χρόνος 15 λεπτά)

Πόσο χρήσιμη ήταν η περιδιάβαση στο αποθεματικό του προορισμού; Πόσο γνωστά ήταν τα σημεία που παρουσιάστηκαν; Γνωρίζετε άλλα;

Αποτύπωση απόψεων συμμετεχόντων:

1. Μουσείο Βιομηχανικής Φαρμακευτικής Τάκη Παττίχη
2. Ιατρικό Μουσείο Κάτω Πολεμίδα
3. Ενάλιο Πάρκο Αρχαίας Αμαθούντας
4. Ιστορικό Αρχείο Λεμεσού
5. Σπήλαιο Αγ. Βαρβάρας – Αμαθούντα
6. Μοναστήρι της Παναγίας Αμυρούς
7. Εκκλησία Αγ. Ερμογένη – Τάφος – Περιοχή Κουρίου
8. Αγ. Γεώργιος Σπηλαίων – Περιοχή Ερήμης
9. Σπήλαια Οσίων Βαρνάβα και Τίμονος στη Βάσα Κοιλανίου – Μουσείο Εκπαίδευσης – Μουσείο Ζιβανίας
10. Ακαπνού – ξυλόγλυπτο μεσαιωνικό εκκλησάκι
11. Μουσείο Κουμανταρίας - Ζωοπηγή

Εργαστήριο 4 (Χρόνος 15 λεπτά)

Πόσο χρήσιμη ήταν η περιδιάβαση στο αποθεματικό του προορισμού; Πόσο γνωστά ήταν τα σημεία που παρουσιάστηκαν;

Αποτύπωση απόψεων συμμετεχόντων:

12. Χωριό Τρεις Ελιές – Ενετικά γεφύρια – Το γεφύρι του Τζελεφού
13. Κυπριακό Οινομουσείο στη Ερήμη
14. Μουσείο Κουμανταρίας
15. Εθνικός Κήπος – Γιορτή του Κρασιού – ο Μόλος – Μουσείο πλουμιστού ψωμιού – Μουσείο αυτοκινήτου
16. Λόφου, Λάνια
17. Το κάθε χωριό έχει εκκλησίες και παρεκλήσια
18. Μονή Ζωοδόχου Πηγής στο Κελλάκι
19. Αγία Μαρίνα Καντού
20. Καταρράκτες Χαντάρας – Φοινί

Παρουσίαση του αποθεματικού
του Θρησκευτικού/ πολιτιστικού
προορισμού της Λάρνακας

Συνοπτική εισαγωγή

- Η Λάρνακα είναι κτισμένη στη θέση του αρχαίου Κιτίου, και είναι διάδοχος μιας από τις πόλεις-βασίλεια της αρχαιότητας και επισκοπικής έδρας από τα πρώτα χριστιανικά χρόνια.
- Οι Αχαιοί αποίκησαν την πόλη τον 13ο αιώνα π.Χ., ενώ οι Φοίνικες εγκαταστάθηκαν εδώ από τον 9ο αιώνα π.Χ.
- Το Κίτιον είναι η γενέτειρα του γνωστού φιλόσοφου Ζήνωνα, ιδρυτή της Στωικής Σχολής, και δεύτερη πατρίδα του φίλου του Χριστού, Λαζάρου.
- Κατά τον 18ο αιώνα είχε γίνει εμπορικό κέντρο της Κύπρου όπου είχαν τις έδρες τους όλα τα ευρωπαϊκά προξενεία.
- Η επαρχία της Λάρνακας είναι πλούσια σε αξιοθέατα και ιδιαίτερα, σε αρχαία, βυζαντινά και μουσουλμανικά μνημεία, όπως το γνωστό τέμενος Χαλά Σουλτάν Τεκκέ.

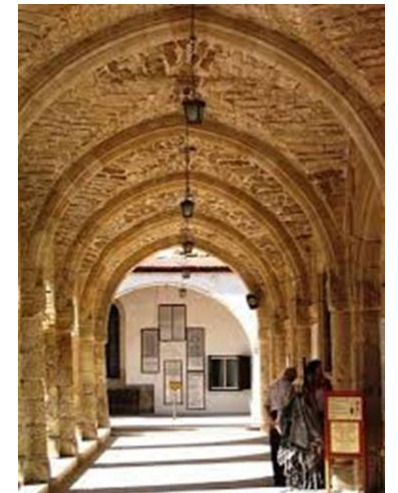

Σημεία Θρησκευτικού/ Πολιτιστικού Ενδιαφέροντος

ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΑΓΙΟΥ ΛΑΖΑΡΟΥ ΚΑΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ:

- Η βυζαντινή εκκλησία του Αγίου Λαζάρου βρίσκεται στη δική της πλατεία στο κέντρο της πόλης. Είναι ένα από τα πιο αξιόλογα δείγματα της βυζαντινής αρχιτεκτονικής στην Κύπρο. Η εκκλησία είναι κτισμένη πάνω από τον τάφο του αγίου. Η εκκλησία του αγίου Λαζάρου είναι μια από τις τρεις εκκλησίες με τρεις τρούλους που υπάρχουν στην Κύπρο.
- Ο ναός διασώζει εντυπωσιακό μεταβυζαντινό εικονοστάσιο, καθώς πυργόσχεμι κωδωνοστάσιο.

Σημεία Θρησκευτικού/ Πολιτιστικού Ενδιαφέροντος

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ ΚΙΤΙΟΥ

Στον αρχαιολογικό χώρο βρέθηκαν τα αρχιτεκτονικά κατάλοιπα της αρχαίας πόλης- βασιλείου του Κιτίου, που χρονολογούνται από τον 13ο αιώνα π.Χ.

Δίπλα στην πόλη υπάρχουν τα κατάλοιπα του αρχαίου λιμανιού. Το Κίτιο από τον 13ο αιώνα αποτελούσε σημαντικό εμπορικό κέντρο της Κύπρου.

ΕΠΑΡΧΙΑΚΟ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ

Οι συλλογές του μουσείου αποτελούνται από ευρήματα, κυρίως από τους νεολιθικούς οικισμούς της Κύπρου Καλαβασό-Τέντα και Χοιροκοιτία, καθώς επίσης και από την αρχαία πόλη του Κιτίου.

ΜΟΥΣΕΙΟ ΠΙΕΡΙΔΗ

Το Μουσείο Πιερίδη ήταν το παλαιότερο ιδιωτικό μουσείο στην Κύπρο. Σήμερα ανήκει στην Τράπεζα Κύπρου. Τα αντικείμενα που εκτίθενται στο χώρο του μουσείου χρονολογούνται από το 4000 π.Χ. μέχρι τον 15ο αιώνα μ.Χ.

Σημεία Θρησκευτικού/ Πολιτιστικού Ενδιαφέροντος

ΦΡΟΥΡΙΟ ΛΑΡΝΑΚΑΣ ΕΠΑΡΧΙΑΚΟ ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ

Κτισμένο αρχικά στο Μεσαίωνα, το φρούριο πήρε τη σημερινή του μορφή στα χρόνια της Τουρκοκρατίας.

Σήμερα το φρούριο στεγάζει το Επαρχιακό Μεσαιωνικό Μουσείο, οι συλλογές του οποίου καλύπτουν 15 αιώνες ιστορίας, από την Πρωτοχριστιανική περίοδο μέχρι και τον 19ο αιώνα.

ΤΕΜΕΝΟΣ ΚΕΠΙΡ

Το Μεγάλο τζαμί είναι πιθανότητα το πρώτο Οθωμανικό τζαμί στην Κύπρο. Προτού μετατραπεί σε τζαμί ήταν καθολική εκκλησία του 13ου-14ου αιώνα, αφιερωμένη στην Αγία Αικατερίνη.

ΤΕΜΕΝΟΣ ΤΟΥΖΛΑ

Το τζαμί Τούζλα είναι ένα από τα πρώτα τζαμιά της Λάρνακας και βρίσκεται στην παλιά πόλη, πίσω από τον αρχαιολογικό χώρο του Κιτίου.

Το τζαμί ήταν αρχικά βυζαντινή ορθόδοξη εκκλησία, αφιερωμένη στον Τίμιο Σταυρό.

Σημεία Θρησκευτικού/ Πολιτιστικού Ενδιαφέροντος

ΠΑΡΕΚΚΛΗΣΙ ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΤΟΥ ΜΑΚΡΗ

Το πετρόκτιστο παρεκκλήσι του Αγίου Γεωργίου χρονολογείται στον 13ο αιώνα. Είναι κτισμένο πάνω σε λόφο με θέα την αλυκή της Λάρνακας.

ΚΑΘΟΛΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΕΡΡΑ ΣΑΝΤΑ

Η Τέρρα Σάντα είναι η εκκλησία της καθολικής κοινότητας της Λάρνακας. Η εκκλησία, όπως και το μοναστήρι ιδρύθηκαν το 1596 από τον φραγκισκανό καλόγερο Callixte Martel, για τους Λατίνους προσκυνητές προς τους Αγίους Τόπους. Το μοναστήρι είναι γνωστό και ως Santa Maria delle Grazie.

Σημεία Θρησκευτικού/ Πολιτιστικού Ενδιαφέροντος Ευρύτερη περιοχή Λάρνακας

ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΑΓΓΕΛΟΚΤΙΣΤΗΣ-Κίτι:

Αρχαίο Βυζαντινό Μνημείο με αρχαιότερη χρονολόγηση τον 6ο αιώνα. Σύμφωνα με τη λαϊκή παράδοση, οι κάτοικοι του αρχαίου Κιτίου, εξ' αιτίας των Αραβικών επιδρομών μετακινήθηκαν προς το Κίτι για περισσότερη ασφάλεια, και αποφάσισαν να αναγείρουν ναό προς τιμή της Θεοτόκου.

Σύμφωνα πάντα με την παράδοση, οι κάτοικοι μετέφεραν το ναό αλλού και διαπίστωσαν πως τη νύκτα κατέβαιναν στρατιές αγγέλων και έκτιζαν το ναό, εξού και το προσωνύμιο Αγγελόκτιστη.

ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΑΓΙΟΥ ΑΝΤΩΝΙΟΥ - Κελιά:

Ένας από τους σημαντικότερους Βυζαντινούς Ναούς της Κύπρου, ο οποίος χρονολογείται από τον 9ο αιώνα και αποτελεί τον 2ο αρχαιότερο Ναό της Μητροπολιτικής επαρχίας Κιτίου, μετά την Παναγία την Αγγελόκτιστη στο Κίτι.

Το μνημείο, διατηρεί επάλληλα, διαδοχικά στρώματα τοιχογράφησης, αποσπασματικού χαρακτήρα, που καλύπτουν μια ευρεία περίοδο από τον 9ο ως τον 13ο αιώνα.

Ο Ναός του Αγίου Αντωνίου, προσφέρει μία μοναδική ευκαιρία στον επισκέπτη, να μελετήσει από κοντά την εξέλιξη της Βυζαντινής ζωγραφικής στην Κύπρο, μέσα από ένα διάστημα πολλών αιώνων.

Σημεία Θρησκευτικού/ Πολιτιστικού Ενδιαφέροντος Ευρύτερη περιοχή Λάρνακας

ΤΕΜΕΝΟΣ (ΤΖΑΜΙ) ΧΑΛΑ ΣΟΥΛΤΑΝ

Το τέμενος κτίστηκε το 648 στον τόπο όπου πέθανε η Ουμ Χαράμ πέφτοντας από ένα γαϊδούρι κατά την διάρκεια των πρώτων αραβικών επιδρομών στην Κύπρο. Σύμφωνα με την παράδοση, η Ουμ Χαράμ ήταν συγγενής του προφήτη Μωάμεθ.

Αποτελεί σημαντικό μέρος προσκυνήματος για τους Μουσουλμάνους στην Κύπρο.

Σημεία Θρησκευτικού/ Πολιτιστικού Ενδιαφέροντος Ευρύτερη περιοχή Λάρνακας

ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΑΡΠΕΡΑΣ - Τερσεφάνου:

Η εκκλησία κτίστηκε από τον δραγομάνο Κωνσταντίνο Χριστοφάκη το 1745. Την ανέγερση του ναού αναφέρει επιγραφή που συνοδεύει την αναθηματική τοιχογραφία, στην οποία ο Χριστοφάκης μαζί την οικογένεια του προσφέρουν το πρότυπο της εκκλησίας στον Άγιο Μεγαλομάρτυρα Γεώργιο

Ιερά Μονή Αγίου Γεωργίου Μαυροβουνίου

Ο παλιός Ναός τής Μονής είναι ο τύπος τού μονόκλιτου δρομικού Ναού μικρού μεγέθους. Ο ναός τιμάται εις τον Άγιον Γεώργιον. Φέρει το όνομα Μαυροβούνι γιατί η όλη περιοχή είναι ηφαιστιογενής με σκούρο χρώμα εν αντιθέσει προς τα ασπροβούνια που εκτείνονται βορειότερα.

Κάτω από το σύγχρονο καθολικό υπάρχει υπόγειο παρεκκλήσι αφιερωμένο στους Άγιους Ρώσους Πατέρες της Όπτινα.

Σημεία Θρησκευτικού/ Πολιτιστικού Ενδιαφέροντος Ευρύτερη περιοχή Λάρνακας

Ιερός Ναός Αγίου Γεωργίου - Ξυλοφάγου:

Πρόκειται για μονόχωρη καμαροσκέπαστη εκκλησία, η οποία ήταν καθολικό Μονής ο οποίος διετέλεσε και ως ενοριακός ναός.

Έχει τρεις εισόδους, στη βόρεια, νότια και δυτική πλευρά. Στις πάνω γωνίες της νότιας και βόρειας εισόδου, υπάρχουν τριγωνικές πέτρες πάνω στις οποίες βρίσκονται σκαλισμένοι δικέφαλοι αετοί. Τα σχέδια αυτά που μοιάζουν με οικόσημα, έχουν καθαρά διακοσμητικό.

Σημεία Θρησκευτικού/ Πολιτιστικού Ενδιαφέροντος Ευρύτερη περιοχή Λάρνακας

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΣΤΑΥΡΟΒΟΥΝΙΟΥ

Η μονή βρίσκεται σε μια βραχώδη κορυφή, 750 μέτρα πάνω από τη θάλασσα. Σύμφωνα με την παράδοση, ιδρύθηκε από την Αγία Ελένη, μητέρα του Μεγάλου Κωνσταντίνου, η οποία άφησε στο μοναστήρι ένα κομμάτι από τον Τίμιο Σταυρό.

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΑΓΙΟΥ ΜΗΝΑ – Κάτω Δρύς

Η μονή χρονολογείται στον 15ο αιώνα. Αποτελεί δείγμα ανάμειξης βυζαντινών και γοθτικών αρχιτεκτονικών στοιχείων. Στη βόρεια και νότια πλευρά του ναού υπάρχουν εικόνες των Αγίου Γεωργίου και Αγίου Μηνά, που χρονολογούνται στο 1757. Οι μοναχές, εκτός από τα θρησκευτικά τους καθήκοντα ασχολούνται και με την αγιογραφία.

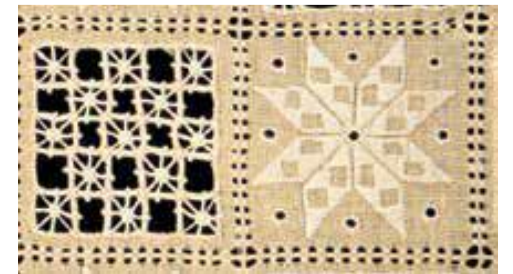

Σημεία Θρησκευτικού/ Πολιτιστικού Ενδιαφέροντος Ευρύτερη περιοχή Λάρνακας - Λευκάρων

Γραφικό χωριό, ξακουστό για τα κεντήματά του, τα γνωστά "λευκαρίτικα" και για τα ασημικά του. Κατά την παράδοση, ο Λεονάρντο ντα Βίντσι επισκέφθηκε το χωριό και παράγγειλε ένα τραπεζομάντηλο με παραδοσιακό κέντημα για τον καθεδρικό ναό του Μιλάνου.

Σημεία ενδιαφέροντος

- Τοπικό Μουσείο Παραδοσιακής Κεντητικής και Αργυροχοΐας.
- Κέντρο Χειροτεχνίας Λευκάρων
- Ιερός ναός του Τιμίου Σταυρού με ωραίο ξυλόγλυπτο εικονοστάσι του 18ου αιώνα και ένα μοναδικό ασημένιο σταυρό του 13ου αιώνα.
- Ιερός ναός του Αρχαγγέλου Μιχαήλ στα Κάτω Λεύκαρα, ένας μονόχωρος ναός με τρούλο ο οποίος περιλαμβάνει τοιχογραφίες του τέλους του 12^{ου} και του 15ου αιώνα.

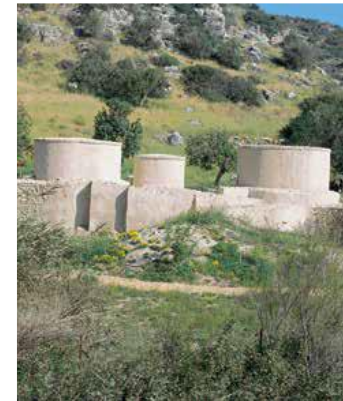

Σημεία Θρησκευτικού/ Πολιτιστικού Ενδιαφέροντος Ευρύτερη περιοχή Λάρνακας - Λευκάρια

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ ΧΟΙΡΟΚΟΙΤΙΑΣ:

Ο αρχαιολογικός χώρος της Χοιροκοιτίας ανήκει από το 1998 στον κατάλογο της Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς της ΟΥΝΕΣΚΟ. Είναι οικισμός της Νεολιθικής περιόδου και διασώζεται σε πολύ καλή κατάσταση.

Πέντε σπίτια έχουν δομηθεί σε κοντινή απόσταση από τον οικισμό, με παραδοσιακά υλικά στα πρότυπα των Νεολιθικών κατοικιών και έχουν εξοπλισθεί με αντίγραφα αντικειμένων που βρέθηκαν στο εσωτερικό των κατοικιών κατά την ανασκαφή, ώστε να δίνουν μία εικόνα της μορφολογίας του χωριού στην αρχαιότητα

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ ΚΑΛΑΒΑΣΟΣ - ΤΕΝΤΑ:

Σε κοντινή απόσταση από το χωριό Καλαβασός βρίσκεται ο νεολιθικός οικισμός της Τέντας, που χρονολογείται στο 7000 π.Χ. Τον οικισμό προστατεύει ένα εντυπωσιακό στέγαστρο σε σχήμα κώνου, το οποίο ταυτόχρονα αποτελεί σύγχρονη αρχιτεκτονική παρέμβαση στο τοπίο της περιοχής.

Σημεία Θρησκευτικού/ Πολιτιστικού Ενδιαφέροντος Ευρύτερη περιοχή Λάρνακας - Αθηνών

Καλλινίκειο Δημοτικό Μουσείο:

Η δημιουργία του Καλλινίκειου Δημοτικού Μουσείου Αθηνών ήταν θέμα χρόνου για το Δήμο, ενός τόπου πλούσιου σε πολιτισμική κληρονομιά, ο οποίος ανάγει την ύπαρξή του στην αρχαιότητα. Το Μουσείο, το οποίο αρχιτεκτονικά διακρίνεται για τη μοντέρνα αρχιτεκτονική του, πήρε το όνομά του από το μοναχό πατέρα Καλλίνικο Σταυροβουνιώτη, τέκνο και ευεργέτη της Αθηνών και εξαίρετο αγιογράφο.

Τα εγκαίνια του Μουσείου τελέστηκαν στις 3 Ιουλίου 2009 από τον Έντιμο Υπουργό Συγκοινωνιών και Έργων κ. Νίκο Νικολαΐδη.

Το Μουσείο αποτελείται από τις Συλλογές: Αρχαιολογική, Εκκλησιαστικής Τέχνης και Εθνογραφική. Στεγάζεται στο Καλλινίκειο Δημοτικό Μέγαρο Αθηνών, μαζί με το Δημαρχείο της κωμόπολης.

Σκοπός των εκθεσιακών χώρων του Μουσείου είναι η λειτουργία του ως κέντρο άμεσης επικοινωνίας μουσειακών αντικειμένων και επισκεπτών, πηγή γνώσης για μικρούς και μεγάλους, αφύπνιση μνήμης για τα χρόνια εκείνα τα παλιά, πόλο έλξης τουριστών και γνωριμία με την τοπική – εθνική ιστορία και πολιτισμό.

Εργαστήριο 4 (Χρόνος 15 λεπτά)

Πόσο χρήσιμη ήταν η περιδιάβαση στο αποθεματικό του προορισμού; Πόσο γνωστά ήταν τα σημεία που παρουσιάστηκαν; Γνωρίζετε άλλα;

Αποτύπωση απόψεων συμμετεχόντων:

1. Ιατρικό Μουσείο - Κυριαζή
2. Νέος πολυχώρος Δημαρχείο Λάρνακας
3. Μουσείο Μέλισσας στον Κάτω Δρύ
4. Άγιος Ξωρινός – Μαζωτός
5. Άγιοι Κωνσταντίνου και Ελένης Τόχνη
6. Σύνδεση του ΙΝ Αγίου Λαζάρου με την ονομασία της Λάρνακας και την επίσκεψη της Παναγίας – δώρο τα δύο Επιμανήκια
7. Ιατρικό Μουσείο στη Λάρνακα
8. Παναγία Αιματούσα Αραδίππου

Εργαστήριο 4 (Χρόνος 15 λεπτά)

Πόσο χρήσιμη ήταν η περιδιάβαση στο αποθεματικό του προορισμού; Πόσο γνωστά ήταν τα σημεία που παρουσιάστηκαν; Γνωρίζετε άλλα;

Αποτύπωση απόψεων συμμετεχόντων:

9. Προφήτης Ηλίας - Ορόκληνη
10. Μοναστήρι στη κοινότητα Τρούλλων – Ρόδον το Αμάραντον
11. Καμάρες
12. Διασύνδεση με τα ναυάγεια (Ζηνοβία – Μαζωτός)
13. Αγ. Κωνσταντίνος - Ορμήδεια
14. Εντοπισμός των δρώμενων για κάθε σημείο έλξης
15. Εμπλοκή των επισκεπτών σε ανασκαφές – βιωματική εμπλοκή
16. Παναγία Πετούντα - Μαζωτός

Παρουσίαση του αποθεματικού
του Θρησκευτικού/ πολιτιστικού
προορισμού της Πάφου

Συνοπτική εισαγωγή

- Ολόκληρη η πόλη της Πάφου (Νέα Πάφος / Κάτω Πάφος) περιλαμβάνεται στον επίσημο κατάλογο της ΟΥΝΕΣΚΟ για την Παγκόσμια Πολιτιστική και Φυσική Κληρονομιά.
- Στην αρχαιότητα, η Πάφος ήταν για ένα μεγάλο διάστημα η πρωτεύουσα της Κύπρου.
- Από το κέντρο της σύγχρονης πόλης μέχρι το γραφικό λιμάνι, καθώς και σ' όλο το μήκος της παραλίας, βρίσκονται αναρίθμητοι αρχαιολογικοί χώροι.
- Από τη θάλασσα της Πάφου αναδύθηκε η Αφροδίτη, η θεά του Έρωτα και της Ομορφιάς, και εδώ βρισκόταν το κέντρο της λατρείας της.
- Στο εσωτερικό και στα ορεινά μέρη, υπάρχουν ωραία μοναστήρια και γοητευτικά χωριά, όπου παραδόσεις και έθιμα διατηρούνται ζωντανά από τα πανάρχαια χρόνια.

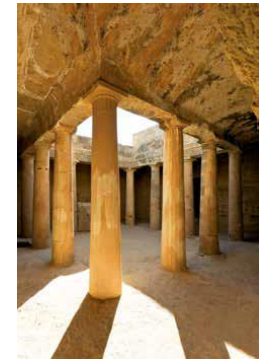

Σημεία Θρησκευτικού/ Πολιτιστικού Ενδιαφέροντος

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΠΑΡΚΟ ΚΑΤΩ ΠΑΦΟΥ

- Η ένταξη του αρχαιολογικού χώρου Κάτω Πάφου στον Κατάλογο Παγκόσμιας Κληρονομιάς της ΟΥΝΕΣΚΟ το 1980 αποτέλεσε το έναυσμα για τη δημιουργία ενός Γενικού Σχεδίου διαχείρισης.
- Το αρχαιολογικό σύμπλεγμα στην Κάτω Πάφο περιλαμβάνει χώρους και μνημεία από την προϊστορία μέχρι και το Μεσαίωνα, ενώ τα περισσότερα κατάλοιπα χρονολογούνται από τη Ρωμαϊκή περίοδο.
- Τα θαυμάσια ψηφιδωτά δάπεδα τεσσάρων επαύλεων της Ρωμαϊκής περιόδου αποτελούν τον εντυπωσιακό πυρήνα των ευρημάτων.
- Το σύμπλεγμα περιλαμβάνει κι άλλα σημαντικά μνημεία, όπως το Ασκληπιείο, το Ωδείο, την Αγορά, το Φρούριο των Σαράντα Κολώνων, τη Βασιλική της Παναγίας της Λιμενιώτισσας και τους “Τάφους των Βασιλέων”.

Σημεία Θρησκευτικού/ Πολιτιστικού Ενδιαφέροντος

ΣΤΗΛΗ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΠΑΥΛΟΥ – ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΧΡΥΣΟΠΟΛΙΤΙΣΣΑΣ / ΑΓΙΑΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

- Η Παναγία Χρυσοπολίτισσα είναι από τους μεγαλύτερους ναούς που κτίστηκαν ποτέ στην Κύπρο από τον 4ο αιώνα και εξής. Ο Ιερός Ναός της Αγίας Κυριακής είναι κτισμένος πάνω στα ερείπια της Χρυσοπολίτισσας. Σώζεται σε ερείπια μαζί με τον γοτθικό ναό του Αγίου Πέτρου που κτίστηκε αργότερα. Ο τόπος όπου κήρυξε ο Απόστολος Παύλος όπου και κατά νεότερη παράδοση και η στήλη του Αποστόλου Παύλου.
- Κατά την παράδοση, ο Απόστολος ραβδίστηκε λίγο προτού ο Ρωμαίος κυβερνήτης Σέργιος Παύλος δεχθεί το Χριστιανισμό.

Σημεία Θρησκευτικού/ Πολιτιστικού Ενδιαφέροντος

«ΚΑΤΑΚΟΜΒΗ» ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΣΟΛΟΜΩΝΗΣ

Πρόκειται για σύμπλεγμα υπόγειων ταφικών θαλάμων της Ελληνιστικής περιόδου, το οποίο έχει ταυτιστεί ως το παρεκκλήσι των Επτά Κοιμωμένων και το οποίο αποτελούσε προσκύνημα για κάθε χριστιανό του Μεσαίωνα. Στην κατακόμβη υπάρχουν αγιογραφίες του 12ου αιώνα και ανάμεσά τους χαραγμένα ονόματα Σταυροφόρων του 13ου αιώνα. Στην κορυφή υπάρχει ένα “ιερό” δέντρο που κατά την παράδοση θεραπεύει τις ασθένειες εκείνων που θα κρεμάσουν ένα προσωπικό τάμα στα κλαδιά του.

Σημεία Θρησκευτικού/ Πολιτιστικού Ενδιαφέροντος

ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΟ ΦΡΟΥΡΙΟ

Το φρούριο κτίστηκε αρχικά την Βυζαντινή περίοδο για να προστατεύει το λιμάνι της Πάφου. Αργότερα ξανακτίστηκε από τους Λουζινιανούς τον 13ο αιώνα, αλλά καταστράφηκε από τους Ενετούς. Το φρούριο ξανακτίστηκε από τους Οθωμανούς τον 16ο αιώνα, όταν κατέλαβαν το νησί.

ΧΑΜΑΜ (ΛΟΥΤΡΑ)

Τα λουτρά ανάγονται στην Οθωμανική περίοδο και λειτουργούσαν μέχρι τη δεκαετία του 1950. Πρόκειται για πετρόκτιστο θολωτό οικοδόμημα που αποτελείται από τρεις χώρους: υποδοχή, ενδιάμεσος χώρος και κυρίως αίθουσα του λουτρού. Το οικοδόμημα έχει αναστηλωθεί και χρησιμοποιείται ως Πολιτιστικό Κέντρο του Δήμου Πάφου.

Σημεία Θρησκευτικού/ Πολιτιστικού Ενδιαφέροντος

ΕΠΑΡΧΙΑΚΟ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ (Πάφος / Κτήμα)

- Οι συλλογές του μουσείου περιλαμβάνουν Κυπριακές αρχαιότητες που προέρχονται από ανασκαφές στην περιοχή της Πάφου και χρονολογούνται από τη Νεολιθική Εποχή μέχρι τα ρωμαϊκά χρόνια.

ΒΥΖΑΝΤΙΝΟ ΜΟΥΣΕΙΟ (Γεροσκήπου)

- Περιλαμβάνει συλλογή αντικειμένων της Βυζαντινής Περιόδου ανάμεσα στα οποία και βυζαντινές εικόνες 13ου-18ου αιώνα. Εκτός από φορητές εικόνες, οι συλλογές του μουσείου περιλαμβάνουν ξυλόγλυπτα, έργα μεταλλοτεχνίας, υφάσματα, ενδύματα, κεντήματα, χειρόγραφα, παλαιές εκδόσεις και τοιχογραφίες.

Σημεία Θρησκευτικού/ Πολιτιστικού Ενδιαφέροντος Ευρύτερη Περιοχή Πάφου

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΑΓΙΟΥ ΝΕΟΦΥΤΟΥ:

Το μοναστήρι ιδρύθηκε γύρω στο 1200 από τον Κύπριο ερημίτη και συγγραφέα Άγιο Νεόφυτο. Η Εγκλείστρα, που σκάφτηκε μέσα στο βράχο από τον ίδιο τον άγιο, περιλαμβάνει μερικές από τις ωραιότερες βυζαντινές τοιχογραφίες που χρονολογούνται ανάμεσα στον 12ο και τον 15ο αιώνα. Στο μοναστήρι υπάρχει ένα αξιόλογο εκκλησιαστικό μουσείο. Το καθολικό του μοναστηριού διαθέτει μερικές από τις ωραιότερες εικόνες της μεταβυζαντινής περιόδου του 16ου αιώνα.

ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΧΡΥΣΕΛΕΟΥΣΑΣ - Έμπα:

Στο κέντρο της κοινότητας ο ναός είναι του 11ου-13ου αιώνα εξαιρετικής τέχνης τοιχογραφίες και μεταγενέστερες εικόνες.

Σημεία Θρησκευτικού/ Πολιτιστικού Ενδιαφέροντος Ευρύτερη Περιοχή Πάφου

Γεροσκήπου Αγία Παρασκευή:

Ο αρχαιότερος (8ος αιώνας) εν λειτουργία ναός στην Κύπρο, πεντάτρουλος με αξιόλογες τοιχογραφίες από την εποχή που κτίστηκε ο ναός αλλά κυρίως του 12ου και 14ου αιώνα. Ο ναός ήταν αρχικά αφιερωμένος στον Τίμιο Σταυρό ενώ σήμερα τιμάται επ' ονόματι της αγίας Παρασκευής. Έξω από τον ναό υπάρχει και το αγίασμα στο οποίο κατεβαίνει κανείς με σκαλοπάτια.

Μονή Τιμίου Σταυρού Μίνθης- Τσάδα:

Βρίσκεται σχετικά σε κοντινή απόσταση από την Πάφο. Το καθολικό και τα υπόλοιπα κτίρια της μονής είναι κτίσμα του 18ου αιώνα αν και η μονή προϋπήρχε από τους Μεσαιωνικούς χρόνους. Είναι αφιερωμένη στον Τίμιο Σταυρό.

Σημεία Θρησκευτικού/ Πολιτιστικού Ενδιαφέροντος Ευρύτερη Περιοχή Πάφου

Παναγία Τροοδίτισσα

Η Παναγία Τροοδίτισσα έχει τις αρχές της από τον 8ο αιώνα με τον άγνωστο μοναχό που μετέφερε την διασωθείσα εικόνα που έφθασε στην Κύπρο. Η μονή δέχθηκε αλλεπάλληλες καταστροφές κατά καιρούς μέχρι να φθάσει στις μέρες μας. Η μονή βρίσκεται πιο ψηλά από όλες τις μονές της Κύπρου καθώς είναι κτισμένη κάτω από την κορυφή του Τροόδους από το οποίο πήρε και την ονομασία της.

Παναγία Χρυσορρογιάτισσα

Η μονή έχει τις αρχές της από το 1152 όπου ο μοναχός Ιγνάτιος βρήκε με θαυμαστό τρόπο την εικόνα της Θεοτόκου η οποία είχε διασωθεί από την εικονομαχία. Η μονή όμως όπως έχει σήμερα είναι επί εποχής του Αγίου Παναρέτου επισκόπου Πάφου (18ος αιώνας), οποίος θεωρείται και ο δεύτερος κτήτορας της μονής.

Σημεία Θρησκευτικού/ Πολιτιστικού Ενδιαφέροντος Ευρύτερη Περιοχή Πάφου

Μονή Παναγίας Σαλαμιωτίσσης - Σαλαμιού

Πρόκειται για νέα γυναικεία μονή στην Πάφο, όμως το καθολικό της ανάγεται στον 16ο αιώνα και η εφέστιος θαυματουργή εικόνα της Παναγίας Ελεούσας στον 13ο αιώνα. Το μικρό αλλά ωραίο εκκλησάκι είναι το μόνο κτίσμα που απέμεινε από την παλαιά Μονή, η οποία έκλεισε κατά τα τελευταία χρόνια της τουρκοκρατίας, αφού μετά την επανάσταση του 1821 οι τουρκικές αρχές δεν επέτρεψαν σε νέους μοναχούς να μονάσουν, αυξάνοντας συγχρόνως και τη φορολογία όλων των Μονών, το λεγόμενο «χαράτσι».

Χλώρακα, Παναγία Χρυσελεύσα

Στο κέντρο της κοινότητας βρίσκεται ο ναός ο οποίος ανάγεται στον 12ο-13ο αιώνα με τοιχογραφίες.

Σημεία Θρησκευτικού/ Πολιτιστικού Ενδιαφέροντος Ευρύτερη Περιοχή Πάφου

Κούκλια, Παναγία Ελεούσα

Ο ναός αυτός είναι ακριβώς κτισμένος δίπλα από τα κατάλοιπα της Παλαιπάφου και του αρχαιολογικού χώρου. Είναι κτίσμα του 12ου αιώνα και διαθέτει τοιχογραφίες της ίδιας εποχής και μεταγενέστερες. Φαίνεται ότι υπήρξε καθολικό παλαιάς μονής.

Λετύμπου, ναός αγίων Κυρίκου και Ιουλίτης

Ο μοναδικός αυτός ναός βρίσκεται εντός του χωριού με θαυμάσιες τοιχογραφίες του 12ου και 16ου αιώνα. Ναός αφιερωμένος στο όνομά τους υπάρχει στην κοινότητα Λετύμπου. Ο ναός αυτός είναι κτισμένος εντός του χωριού σε σχήμα σταυρού και με αξιόλογες τοιχογραφίες. Είναι κτίσμα του 11ου αιώνα και κατά πάσαν πιθανότητα ήταν το Καθολικό παλαιάς Μονής.

Σημεία Θρησκευτικού/ Πολιτιστικού Ενδιαφέροντος Ευρύτερη Περιοχή Πάφου

Χούλου, ναός της Παναγίας Παντανάσσης:

Ο ενοριακός ναός της κοινότητας ο οποίος επεκτάθηκε στα ανατολικά, ο αρχικός ναός όμως στα δυτικά είναι κτίσμα του 13ου αιώνα με τοιχογραφίες της ίδιας περιόδου αλλά και μεταγενέστερες

Κρήτου Τέρρα, πριν από το Σκούλλι, Αγία Αικατερίνη Φυτεύκια

Ο ναός της Αγίας Αικατερίνης ανήκει στην Κρήτου Τέρρα. Πρόκειται για ναό του 15ου αιώνα, ο οποίος είναι τρία ξεχωριστά καμαροσκέπαστα κλίτη, το κεντρικό με τρούλλο, ο νάρθηκας στεγάζεται με τρεις τρούλους κάτι μοναδικό. Ο ναός διαθέτει τοιχογραφίες οι οποίες έχουν καταστραφεί από τον χρόνο σε μεγάλο βαθμό. Η παράδοση λέγει ότι ο ναός αυτός κτίστηκε με πηλό από γάλα των βοσκών της περιοχής

Σημεία Θρησκευτικού/ Πολιτιστικού Ενδιαφέροντος

Ευρύτερη Περιοχή Πάφου

Πελαθούσα, ναός Παναγίας Χόρτενης:

Πρόκειται για ναό σταυροειδή σε ορθογώνιο με τρούλλο του 12ου/13ου αιώνα.

Λυσσός, Παναγία Χρυσελεύσα

Κρησφύγετο Ευαγόρα Παλληκαρίδη

Στενή - Παναγίας Χρυσολάκουρας

Από εκεί μπορείτε να επισκεφθείτε επίσης την παλαιά μονή Παναγίας Χρυσολάκουρας στη Στενή, από την οποία σήμερα απέμεινε μόνο το καθολικό. Στα χρόνια της Φραγκοκρατίας στο νησί για ένα διάστημα υπήρξε και η έδρα της Μητροπόλεως Πάφου – Αρσινόης

Μουσείο Στενής – Εθνογραφικό - Λαογραφικό

Ανώγυρα, Μονή Τιμίου Σταυρού

Ο υφιστάμενος ναός είναι κτισμένος στα ερείπια παλαιοχριστιανικής βασιλικής. Ο ναός σήμερα διατηρεί αριθμό τοιχογραφιών οι οποίες έχουν υποστεί αρκετές φθορές.

Μουσείο χαρουπιού

Σημεία Θρησκευτικού/ Πολιτιστικού Ενδιαφέροντος Περιοχή Πόλεως Χρυσοχούς

ΠΟΛΗ ΧΡΥΣΟΧΟΥΣ

Η Πόλη Χρυσοχούς είναι κτισμένη στη θέση όπου κατά την αρχαιότητα βρισκόταν το Μάριον, μια από τις πόλεις-βασίλεια της Κύπρου. Την Ελληνιστική - Ρωμαϊκή περίοδο το Μάριον μετονομάστηκε σε Αρσινόη.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ ΜΑΡΙΟΥ – ΑΡΣΙΝΟΗΣ

Το μουσείο στεγάζει μια ενδιαφέρουσα συλλογή από αρχαιότητες που βρέθηκαν στην περιοχή της αρχαίας πόλης του Μαρίου-Αρσινόης.

ΒΥΖΑΝΤΙΝΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΡΣΙΝΟΗΣ

Το μουσείο στεγάζεται στην Επισκοπή Αρσινόης. Περιλαμβάνει μια από τις πλουσιότερες συλλογές φορητών εικόνων του 13ου-19ου αιώνα, ξυλόγλυπτων εκκλησιαστικών αντικειμένων, ντόπιων και εισηγμένων ασημένιων και μεταλλικών αντικειμένων και υφασμάτων του νησιού. Παράλληλα, εκτίθενται σπάνια χειρόγραφα και βιβλία.

Σημεία Θρησκευτικού/ Πολιτιστικού Ενδιαφέροντος Ευρύτερη Περιοχή Πάφου (Ανατολικά)

ΙΕΡΟ ΤΗΣ ΑΦΡΟΔΙΤΗΣ ΚΑΙ ΜΟΥΣΕΙΟ ΠΑΛΑΙΠΑΦΟΥ

Η Παλαίπαφος ήταν ένα από τα πιο φημισμένα μέρη προσκυνήματος του αρχαίου Ελληνικού κόσμου και μια από τις πόλεις-βασίλεια της αρχαίας Κύπρου. Εδώ βρίσκονται τα ερείπια του περίφημου ιερού της Αφροδίτης. Το μουσείο στεγάζεται στη Μεσαιωνική έπαυλη, ένα αρχοντικό των Λουζινιανών που βρίσκεται δίπλα από το ιερό.

“ΠΕΤΡΑ ΤΟΥ ΡΩΜΙΟΥ”

Η “Πέτρα του Ρωμιού” είναι μία από τις ωραιότερες ακτές της Κύπρου, με έξοχη φυσική ομορφιά, όπου κατά τον θρύλο αναδύθηκε από τα κύματα η Αφροδίτη.

Εργαστήριο 4 (Χρόνος 15 λεπτά)

Πόσο χρήσιμη ήταν η περιδιάβαση στο αποθεματικό του προορισμού; Πόσο γνωστά ήταν τα σημεία που παρουσιάστηκαν; Γνωρίζετε άλλα;

Αποτύπωση απόψεων συμμετεχόντων:

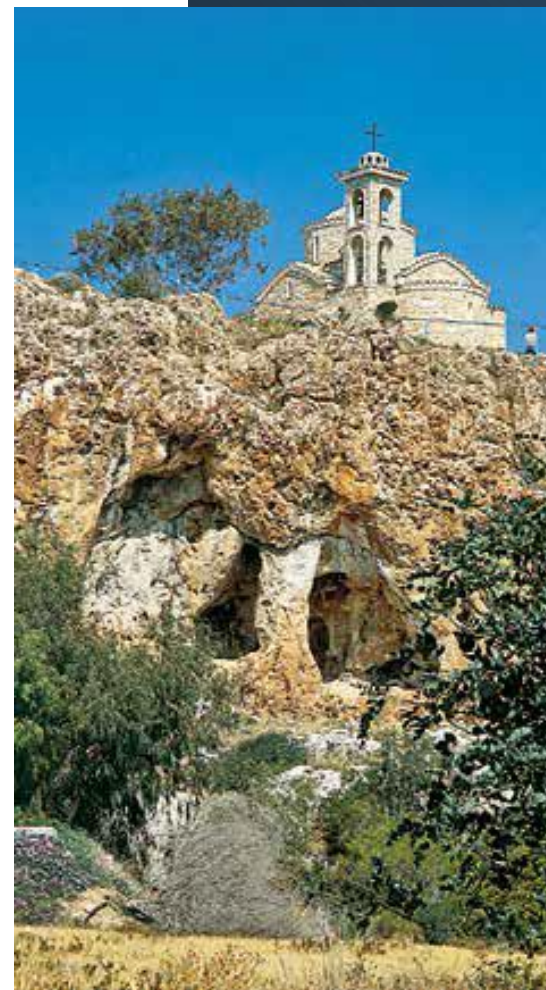
1. Αγία Μονή (κοντά στη Χρυσορογιάτισσα)
2. Μουσείο Λαϊκής Τέχνης – Κάτω Ακουρδάλια
3. Μουσείο Καλαθοπλεκτικής – Ήνια
4. Μουσείο Υφαντικής στη Φύτη
5. Διασύνδεση με την ελληνικότητα (Λυσσός, Στενή Περιστερώνα, Φιλούσα, Εις Την Τζιο, Καταρράκτης των Καπελιών) – Ξύλινο γεφύρι της Τρόζενας
6. Παναγία του Σίντη στην Πενταλιά
7. Δάσος των Ορειτών – Ταχυπέδουλα – βράχοι των Χασαμπουλιών – Χωριό του Φοίνικα –
8. Σταυρός της Ψώκας
9. Θέατρο Πάφου
10. Ναυάγιο
11. Οικισμός Μάα-Παλαιόκαστρο
12. Περιοχή Αγίου Γεωργίου Πέγειας
13. Γεωργιανό μοναστήρι
14. Ενίσχυση των περιγραφών για τα δρώμενα της Αγ. Παρασκευής – Γεροσκήπου
15. Αγ. Μαρίνα - Χρυσοχούς – Κάτω Γιαλιά

Παρουσίαση του αποθεματικού
του Θρησκευτικού/ πολιτιστικού
προορισμού της Αμμοχώστου

Συνοπτική εισαγωγή

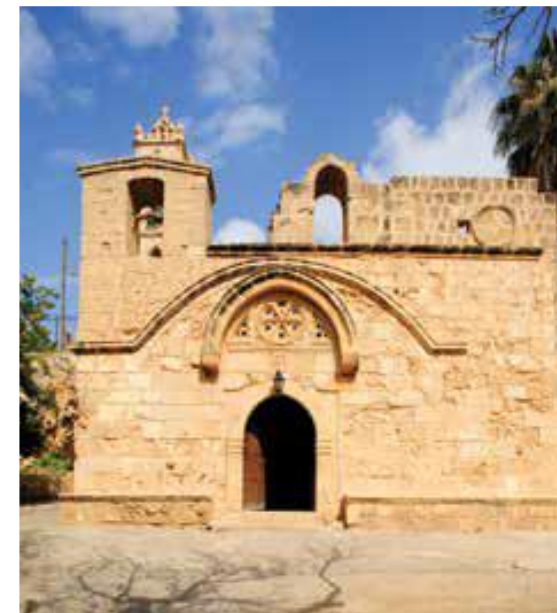
- Χρυσές αμμουδερές ακρογιαλιές απλώνονται στην ανατολική γωνιά της Κύπρου, στο ελεύθερο τμήμα της επαρχίας Αμμοχώστου.
- Στην περιοχή υπάρχουν επίσης πολλά βυζαντινά και φράγκικα μνημεία και μουσεία.
- Αξιοθέατα που αξίζει να επισκεφθεί κάποιος είναι το μεσαιωνικό μοναστήρι στο κέντρο της Αγίας Νάπας, εκατοντάδες ανεμόμυλους και πολλά εκκλησάκια στην περιοχή Παραλιμνίου-Πρωταρά και στα γύρω χωριά.

Σημεία Θρησκευτικού/ Πολιτιστικού Ενδιαφέροντος

Ιερά Μονή Παναγίας Αγίας Νάπας

- Σύμφωνα με κάποια στοιχεία, το φυσικό σπήλαιο μέσα στο οποίο βρέθηκε, κατά την παράδοση, η εικόνα της Παναγίας, αποτέλεσε λαξευτή εκκλησία ήδη από τους βυζαντινούς χρόνους (12ος αι.;).
- Το μοναστήρι της Αγίας Νάπας αποτελείται από πολλά κτίσματα διαφόρων χρονολογιών και αρχιτεκτονικών φάσεων.
- Από το 2008 αποτελεί την έδρα της Πολιτιστικής Ακαδημίας «Άγιος Επιφάνιος» και στους χώρους της Μονής θα λειτουργήσει εκκλησιαστικό μουσείο.

Σημεία Θρησκευτικού/ Πολιτιστικού Ενδιαφέροντος

Παραλίμνι

- Στο κέντρο του χωριού στην μεγάλη πλατεία υπάρχουν τρεις εκκλησίες, δύο στον Άγιο Γεώργιο και μια βυζαντινή αφιερωμένη στην Αγία Άννα. Η εκκλησία περιλαμβάνει πολλά εκκλησιαστικά εκθέματα. Σημαντικό αξιοθέατο είναι επίσης το Παραδοσιακό Σπίτι Παραλιμνίου, μία παραδοσιακή κατοικία του 19ου αιώνα

Σημεία Θρησκευτικού/ Πολιτιστικού Ενδιαφέροντος

Φρέναρος

- Στο χωριό υπάρχουν μικρές βυζαντινές εκκλησίες όπως αυτές του Αγίου Ανδρόνικου και του Αρχαγγέλου Μιχαήλ, που ανάγονται στο 12ο αιώνα. Ενδιαφέρον παρουσιάζει επίσης η εκκλησία της Αγίας Μαρίνας του 15ου αιώνα, με τοιχογραφίες που έχουν γίνει από διάφορους ζωγράφους.

Σημεία Θρησκευτικού/ Πολιτιστικού Ενδιαφέροντος

Φρέναρος - ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΥΛΟΙ ΧΑΤΖΗΓΙΩΡΚΗ

- Το Μουσείο φιλοξενεί αντικείμενα και διαδραστικές δραστηριότητες, δημιουργώντας μια πλατφόρμα για να βοηθήσει τους επισκέπτες να συνδεθούν με την προηγούμενη ανθρώπινη εμπειρία που σχετίζεται με την εξέλιξη της παραγωγής σιταριού, της άλεσης αλεύρων και των διαδικασιών παρασκευής ψωμιού στην Κύπρο ανά τους αιώνες.
- **Δρώμενα:** Η περιήγηση κορυφώνεται με ζύμωμα και ξεφούρνισμα προζυμένιου ψωμιού και άλλων παραδοσιακών αρτοποιημάτων, με συνταγές που μας κληροδοτήθηκαν από την αρτοποιία του τόπου μας
- Το Μουσείο Μύλοι Χατζηγιώρκη έχει αναγνωριστεί για την πολύτιμη προσφορά του στον κυπριακό τουρισμό λαμβάνοντας βραβείο από τον Κυπριακό Σύνδεσμο Ξενοδόχων (παράρτημα Αμμοχώστου) το 2018 καθώς και το Χρυσό Βραβείο στην κατηγορία Μουσεία, Προορισμοί Ιστορίας και Πολιτισμού στα Κυπριακά Βραβεία Τουρισμού 2020.

Σημεία Θρησκευτικού/ Πολιτιστικού Ενδιαφέροντος

Αυγόρου

- Στο χωριό Αυγόρου υπάρχουν πολλές βυζαντινές και μεταβυζαντινές εκκλησίες.
- Η μεγάλη εκκλησία του χωριού είναι αφιερωμένη στους Αποστόλους Πέτρο και Παύλο. Στην εκκλησία υπάρχουν δύο αμφιπρόσωπες εικόνες του 17ου αιώνα, μια του Αγίου Γεωργίου και μια του Αγίου Ιωάννη του Βαπτιστή, και μια εικόνα του Χριστού με χρονολογία 1629.
- Το Εθνογραφικό Μουσείο της Αυγόρου στεγάζεται σε ένα παλιό αρχοντικό του χωριού και είναι αφιερωμένο στην καθημερινή ζωή του πρόσφατου παρελθόντος της κυπριακής επαρχίας.
- **Δρώμενα:** Βοτανικός κήπος – Φεστιβάλ Λεβάντας, Πάρκο μέλισσας

Σημεία Θρησκευτικού/ Πολιτιστικού Ενδιαφέροντος

Λιοπέτρι

- Στο χωριό υπάρχει μια εκκλησία του 16ου αιώνα αφιερωμένη στην Παναγία και ο Ναός του Αγίου Ανδρόνικου, του 15ου αιώνα, με οκταγωνικό θόλο και υπολείμματα τοιχογραφιών.
Δρώμενα: Το Λιοπέτρι διατηρεί ακόμα την παλιά παράδοση της καλαθοπλεκτικής, Φεστιβάλ του Καρότου.
- Κοντά στο κέντρο του χωριού βρίσκεται ο Αχυρώνας του Λιοπετρίου, ένα από τα πιο σεβάσματα ηρώα του απελευθερωτικού αγώνα της ΕΟΚΑ 1955-59.

Σημεία Θρησκευτικού/ Πολιτιστικού Ενδιαφέροντος

Ιερά Μονή Παναγίας Χορδακιώτισσας - Σωτήρα

Από την Ιερά Μονή Παναγίας Χορδακιώτισσας διασώζεται το καθολικό και μερικά κελιά και πηγάδι, τα οποία βρίσκονται στη βόρεια πλευρά του ναού. Η εκκλησία είναι μονόκλιτη με τρούλλο. Πανηγυρίζει στις 8 Σεπτεμβρίου.

Παρεκκλήσιο Αγίου Μάμα - Σωτήρα

Μικρός μονόκλιτος ναός με τρούλλο, φραγκοβυζαντινού τύπου. Ήταν διακοσμημένος με τοιχογραφίες, από τις οποίες ελάχιστες διασώζονται. Πανηγυρίζει στις 2 Σεπτεμβρίου.

Σημεία Θρησκευτικού/ Πολιτιστικού Ενδιαφέροντος

Ιερός ναός του Αγίου Γεώργιου Χορτακιών- Σωτήρα:

Βρίσκεται στην τοποθεσία Χορτάκια. Ναός στον τύπο του εγγεγραμμένου σταυροειδούς με τρούλλο. Ο ναός ήταν διακοσμημένος με τοιχογραφίες, από τις οποίες διασώζονται ελάχιστες. Πανηγυρίζει στις 3 Νοεμβρίου.

Ιερός ναός Μεταμόρφωσης του Σωτήρος Χριστού- Σωτήρα:

Κτισμένος σε θέση στην οποία προϋπήρχε παλαιοχριστιανική βασιλική. Αρχαιολογικές ανασκαφές και έρευνες υποδεικνύουν ότι υπήρχε παλαιότερος ναός από τον υφιστάμενο, που χρονολογείται στον 12ο-13ο αιώνα. Μετά από επισκευές που έγιναν κατά τον 16ο αιώνα ο ναός έλαβε τη σημερινή του μορφή. Στους επόμενους αιώνες (19ος-20ος) έγιναν και άλλες προσθήκες. Ο ναός είναι μονόκλιτος καμαροσκέπαστος με τρούλλο. Πανηγυρίζει στις 6 Αυγούστου.

Δρώμενα: Φεστιβάλ Κολοκασιού (Σεπτέμβριος)

Εργαστήριο 4 (Χρόνος 15 λεπτά)

Πόσο χρήσιμη ήταν η περιδιάβαση στο αποθεματικό του προορισμού; Πόσο γνωστά ήταν τα σημεία που παρουσιάστηκαν; Γνωρίζετε άλλα;

Αποτύπωση απόψεων συμμετεχόντων:

1. Μουσείο της Θάλασσας
2. Πάρκο Γλυπτικής στην Αγ. Νάπα
3. Η πολυπολιτισμικότητα και ο θρησκευτικός χαρακτήρας της περιοχής της Αγ. Νάπας
4. Φυσική ομορφιά της Κάβο Γκρέκο και του Ποταμού Λιοπετρίου
5. Λαογραφικό Μουσείο Δερύνειας
6. Φεστιβάλ Καρπουζιού, Πατάτας, Φράουλας
7. Μουσείο Θάλασσας
8. Ποταμός Λιοπετρίου
9. Χωριό Βρυσούλες – Παναγία Σουμελά, Εκκλησία Αγ. Δημητρίου (διπλός τρούλλος), Αγ. Γεώργιος Πηγαδιώτης.
10. Εκκλησία Παναγιώτισσας – Περιοχή Πρωταρά
11. Άγιοι Ανάργυροι
12. Αγία Θέκλα
13. Μονή Αγ. Κενδέα

Παρουσίαση του αποθεματικού
του Θρησκευτικού/ πολιτιστικού
προορισμού του Τροόδου

Συνοπτική εισαγωγή

- Η επιβλητική οροσειρά του Τροόδους ορθώνει την ψηλότερη κορυφή της στα 1951 μέτρα και απλώνει τις κορυφογραμμές της στο μεγαλύτερο μέρος της νότιας και δυτικής Κύπρου.
- Οι πλαγιές του Τροόδους είναι κατάσπαρτες από ωραιότατα θέρετρα και πηγές, βυζαντινά μοναστήρια, εκκλησίες και γραφικά χωριά, κτισμένα κλιμακωτά στις πλαγιές των βουνών.
- Δέκα βυζαντινές εκκλησίες του Τροόδους περιλαμβάνονται στον επίσημο κατάλογο της ΟΥΝΕΣΚΟ για την Παγκόσμια Κληρονομιά: Σταυρός του Αγιασμάτη, Παναγία του Άρακα, Τίμιος Σταυρός στο Πελένδρι, Άγιος Νικόλαος της Στέγης, Παναγία Ποδύθου, Παναγία Ασίνου, Άγιος Ιωάννης Λαμπαδιστής στον Καλοπαναγιώτη, Παναγία του Μουτουλλά, Αρχάγγελος Μιχαήλ στον Πεδουλά και η εκκλησία του Σωτήρος στο Παλαιχώρι

Σημεία Θρησκευτικού/ Πολιτιστικού Ενδιαφέροντος

Αγρός

- Ο Αγρός πήρε το όνομά του κατά την περίοδο της εικονομαχίας, όταν σαράντα μοναχοί έφυγαν από την περιοχή Μέγας Αγρός της Μικράς Ασίας και ήρθαν στην Κύπρο.
- Στον χώρο όπου είχε ιδρυθεί τον 9ο αιώνα από μοναχούς της Κωνσταντινούπολης το μοναστήρι της Παναγίας Ελεούσας, κτίστηκε κατά τον 19ο αιώνα μια νέα εκκλησία βυζαντινού ρυθμού.
- Δρώμενα: Διάφορα Φεστιβάλ όπως Γιορτή του Τριανταφύλλου

Κυπερούντα

- Στην εκκλησία Τιμίου Σταυρού φιλοξενείται το Εκκλησιαστικό μουσείο, με εικόνες και εκκλησιαστικά αντικείμενα που ανήκουν στις εκκλησίες του χωριού.
- Δρώμενα: Διάφορα Φεστιβάλ όπως Γιορτή του Μήλου

Σημεία Θρησκευτικού/ Πολιτιστικού Ενδιαφέροντος Τρόδος - Πιτσιλιά

Παλαιχώρι

- Ιερός ναός Μεταμόρφωσης του Σωτήρος: Ο ναός περιλαμβάνεται στον κατάλογο παγκόσμιας κληρονομιάς της ΟΥΝΕΣΚΟ. Είναι ένα παρεκκλήσι των αρχών του 16ου αιώνα και βρίσκεται στο λόφο πάνω από το χωριό. Το εσωτερικό του είναι όλο ζωγραφισμένο με τοιχογραφίες της μεταβυζαντινής περιόδου.
- Μουσείο Βυζαντινής Κληρονομιάς: Το Βυζαντινό Μουσείο στεγάζεται σε ένα ανακαινισμένο σπίτι και περιλαμβάνει εκκλησιαστικά σκεύη και εικόνες από τις εκκλησίες του Παλαιχωρίου και των γύρω χωριών. Τα εκθέματα του μουσείου καλύπτουν χρονικά την περίοδο από τον 12ο μέχρι και τον 17ο αιώνα.

Πλατανιστάσα:

- Ιερός Ναός Σταυρού του Αγιασμάτι Τρία περίπου χιλιόμετρα έξω από το χωριό βρίσκεται η περίφημη εκκλησία “Σταυρός του Αγιασμάτι”, που περιλαμβάνεται στον κατάλογο παγκόσμιας κληρονομιάς της ΟΥΝΕΣΚΟ. Στην εκκλησία διατηρούνται μερικές από τις πιο ολοκληρωμένες σειρές τοιχογραφιών στην Κύπρο, που χρονολογούνται στο δεύτερο μισό του 15ου αιώνα.

Σημεία Θρησκευτικού/ Πολιτιστικού Ενδιαφέροντος Τρόδος - Πιτσιλιά

Λαγουδερά

- Ιερός Ναός Παναγίας του Άρακα: Η Παναγία του Άρακα, περιλαμβάνεται στον κατάλογο παγκόσμιας κληρονομιάς της ΟΥΝΕΣΚΟ και χρονολογείται στον 12ο αιώνα. Περιλαμβάνει ωραιότατες τοιχογραφίες που ακολουθούν την τεχνοτροπία της ύστερης εποχής των Κομνηνών (1192)

Κούρδαλι

- Εκκλησία Παναγίας Χρυσοκουρδαλιώτισσας: Τρίκλιτη εκκλησία με οξυκόρυφη στέγη και επίπεδα αγκιστρωτά κεραμίδια. Κτίστηκε τον 16ο αιώνα και ήταν εκκλησία ενός μοναστηριού αφιερωμένου στην Παναγία, που ιδρύθηκε από το διάκονο Ιωάννη Κούρδαλη, όπως αναφέρεται στην κτητορική επιγραφή. Οι τοιχογραφίες είναι της ίδιας περιόδου, με δυτικές επιδράσεις.

Σημεία Θρησκευτικού/ Πολιτιστικού Ενδιαφέροντος Τρόδος - Πιτσιλιά

Άλωνα

Τα αξιοθέατα του χωριού είναι δύο αρχαίες εκκλησίες: της Παναγίας Καρδιώτισσας - που χρονολογείται από τον 15ο αιώνα - και του Αγίου Γεωργίου, η οποία στεγάζει μια εξαιρετική εικόνα του Αγίου που χρονολογείται από το 1835. Μια μεγάλη γιορτή λαμβάνει χώρα κάθε χρόνο στις 3 Νοεμβρίου στην πλατεία του χωριού προς τιμήν του Αγίου. Στην πλατεία του χωριού βρίσκεται η αφητηρία ενός γραφικού μονοπατιού της φύσης που ξεδιπλώνεται μέσα σε περιβόλια με φουντουκιές και κερασιές.

Πολύστιπος

- Ο Πολύστιπος είναι ένα από τα ψηλότερα χωριά του νησιού με πολλές πηγές, ρυάκια, αμπέλια, άγρια βλάστηση και πολύχρωμα λουλούδια. Ο παραδοσιακός χαρακτήρας του χωριού έχει διατηρηθεί κι είναι ένα από τα πιο γραφικά χωριά του νησιού. Τα αξιοθέατα του χωριού περιλαμβάνουν την Εκκλησία του Αγίου Νικολάου, η οποία είναι κτίσμα του 1908 και μια εκκλησία Φραγκοβυζαντινής τεχνοτροπίας του 1912.

Σημεία Θρησκευτικού/ Πολιτιστικού Ενδιαφέροντος Τρόδος – Κοιλιάδα Σολέας

Κακοπετριά

- Ιερός Ναός Αγίου Νικολάου της Στέγης: Η εκκλησία του Αγίου Νικολάου της Στέγης κάποτε ανήκε σε μοναστήρι. Είναι ολόκληρη ζωγραφισμένη με ωραιότατες τοιχογραφίες που χρονολογούνται από τον 11ο μέχρι τον 17^ο αιώνα. Θεωρείται μια από τις πιο σημαντικές βυζαντινές εκκλησίες της Κύπρου. Η εκκλησία πήρε την ονομασία της από τη δεύτερη ξύλινή της στέγη. Περιλαμβάνεται στον κατάλογο παγκόσμιας κληρονομιάς της ΟΥΝΕΣΚΟ)
- www.kakopetria.org.cy

Παναγία της Ασίνου

- Η Παναγία της Ασίνου περιλαμβάνεται στον κατάλογο παγκόσμιας κληρονομιάς της ΟΥΝΕΣΚΟ. Είναι μια μικρή εκκλησία αφιερωμένη στην Παναγία "των Φορβίων", με τοιχογραφίες από τον 12ο μέχρι τον 17ο αιώνα, που θεωρούνται από τις ωραιότερες της Κύπρου.

Σημεία Θρησκευτικού/ Πολιτιστικού Ενδιαφέροντος Τρόδος – Κοιλιάδα Σολέας

Γαλάτα

- Παναγίας Ποδύθου: Κοντά στο χωριό βρίσκεται η εκκλησία της που κάποτε ανήκε σε μοναστήρι. Κτίστηκε το 1502 και οι τοιχογραφίες του είναι της Ιταλο-Βυζαντινής τεχνοτροπίας που παρουσιάστηκε στην Κύπρο προς το τέλος του 15ου αιώνα. Η εκκλησία περιλαμβάνεται στον κατάλογο παγκόσμιας κληρονομιάς της ΟΥΝΕΣΚΟ.
- Η εκκλησία του Αρχαγγέλου Μιχαήλ ή της Παναγίας Θεοτόκου είναι ένα ξυλόστεγο παρεκκλήσι ακριβώς κάτω από το χωριό, ζωγραφισμένο ακολουθώντας τη μεταβυζαντινή τεχνοτροπία των αρχών του 16ου αιώνα.
- Η εκκλησία του Αγίου Σωζόμενου, ανάγεται στις αρχές του 16ου αιώνα και διατηρεί πλήρη σειρά τοιχογραφιών στη μεταβυζαντινή τεχνοτροπία. Βρίσκεται στο μέσο του χωριού.
- Η μικρή εκκλησία της Αγίας Παρασκευής στον παλιό δρόμο Κακοπετριάς - Γαλάτας έχει τοιχογραφίες χρονολογημένες στο 1514.

Σημεία Θρησκευτικού/ Πολιτιστικού Ενδιαφέροντος Τρόδος – Κοιλιάδα Μαραθάσας

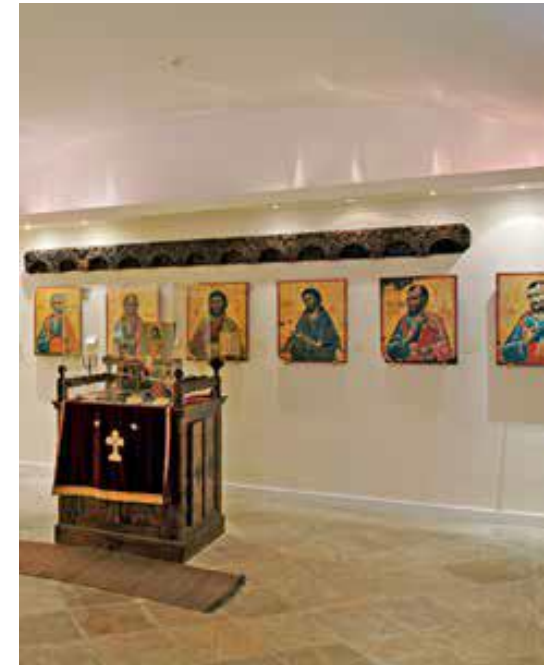
Πεδουλάς

- Εκκλησία Αρχαγγέλου Μιχαήλ και Βυζαντινό Μουσείο:

Η αγιογραφημένη εκκλησία του Αρχαγγέλου Μιχαήλ βρίσκεται στο χαμηλότερο μέρος του χωριού και περιλαμβάνεται στον κατάλογο παγκόσμιας κληρονομιάς της ΟΥΝΕΣΚΟ. Χρονολογείται από το 1474. Λίγα μέτρα πιο κάτω βρίσκεται το Βυζαντινό Μουσείο Πεδουλά, το οποίο ιδρύθηκε για να στεγάσει εκκλησιαστικές εικόνες και θησαυρούς που χρονολογούνται από τον 13ο αιώνα μέχρι σήμερα.

- Λαογραφικό Μουσείο

Το μουσείο δημιουργήθηκε για να παρουσιάσει την ιστορία, τον πολιτισμό και τον τρόπο ζωής των κοινοτήτων της Μαραθάσας.

Σημεία Θρησκευτικού/ Πολιτιστικού Ενδιαφέροντος Τρόδος – Κοιλιάδα Μαραθάσας

Μουτουλλάς

- Ιερός Ναός Παναγίας του Μουτουλά

Το μικρό εκκλησάκι της Παναγίας του Μουτουλά κτίστηκε το 13ο αιώνα και διαθέτει οξυκόρυφη ξύλινη στέγη και τοιχογραφίες που χρονολογούνται στο 1280. Η εκκλησία περιλαμβάνεται στον κατάλογο παγκόσμιας κληρονομιάς της ΟΥΝΕΣΚΟ.

Σημεία Θρησκευτικού/ Πολιτιστικού Ενδιαφέροντος Τρόδος – Κοιλάδα Μαραθάσας

Καλοπαναγιώτης

Μονή Αγίου Ιωάννη Λαμπαδιστή και Βυζαντινό Μουσείο:

Η σημερινή μονή του Άγιου Ιωάννη του Λαμπαδιστή είναι ένα σύμπλεγμα εκκλησιών. Των Αγ. Ιωάννη Λαμπαδιστή, Αγίου Ηρακλειδίου, και του λεγόμενου παρεκκλησίου του Ακάθιστου Ύμνου. Αρχικά το σύμπλεγμα αυτό λειτουργούσε σαν μοναστήρι. Τα τρία οικοδομήματα βρίσκονται κάτω από μια ξύλινη στέγη. Η εκκλησία περιλαμβάνεται στον κατάλογο παγκόσμιας κληρονομιάς της ΟΥΝΕΣΚΟ.

Σημεία Θρησκευτικού/ Πολιτιστικού Ενδιαφέροντος Τρόδος – Κοιλιάδα Μαραθάσας

Ιερά Μονή Κύκκου και Μουσείο

- Ιδρύθηκε το 1100 και αφιερώθηκε στην Παναγία. Στεγάζει μια από τις τρεις σωζόμενες εικόνες της Παναγίας που αποδίδονται στον Απόστολο Λουκά. Η εικόνα είναι επαργυρωμένη και τοποθετημένη μέσα σ' ένα προσκυνητάρι από κέλυφος χελώνας και σιντέφι, μπροστά στο εικονοστάσι.
- Το μουσείο αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα του μοναστηριού και στεγάζει ανεκτίμητες συλλογές εικόνων εκκλησιαστικών αντικειμένων, χειρόγραφων και κυπριακών αρχαιοτήτων της μονής.

Εργαστήριο 4 (Χρόνος 15 λεπτά)

Πόσο χρήσιμη ήταν η περιδιάβαση στο αποθεματικό του προορισμού; Πόσο γνωστά ήταν τα σημεία που παρουσιάστηκαν; Γνωρίζετε άλλα;

1. Αποτύπωση απόψεων συμμετεχόντων:
2. Ιερά Μονή της Τροοδιτίσης (Εικόνα της Παναγίας, Ζώνη της Παναγίας)
3. Μοναστήρι της Τρικουκιάς – Πρόδρομος
4. Ευκαιρία για υπενθύμιση
5. Πολλά χωριά που αναπτύσσονται με τη δική τους πολιτιστική κληρονομιά
6. Γνώση
7. Τριμίκληνη – Ενετικό διπλογέφυρο
8. Ενισχυτικές δραστηριότητες – αθλητισμός – μονοπάτια της φύσης – καμπάνιες καθαριότητας
9. Αγρός – παράδοση με το τριαντάφυλλο για τις έγκυες γυναίκες – Παραδόσεις για τους τοκετούς
10. Συνδυασμός μνημείων με τη φύση – συνδυασμός με την γεωλογία/ φύση του Τροόδου – Η Σκουριώτισσα
11. Τα φεστιβάλ είναι ένα χώρος προώθησης της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς
12. Συνδυασμός και με τις εκδρομές, μονοπάτια της φύσης – Συνδυασμός με την άθληση (ορειβατική ποδηλασία)
13. Σταυρός της Ψώκας